სახალხო გაზეთი

№ 858 პარასკევი 29 მარტი 1913 წ. № 858

განცხადების ფასი: ჩვეულებრივი სტრიქონი პირველ გვერდზე პეტიტით ღირს 15 კ., უკანასკნელზე 10 კ. სხვა ადგილებიდან კვეკასიის გარეშე მიღებულ განცხადებათა ფასი: სტრიქონი პეტიტი ტექსტის წინ 20 კ., უკან 10 კ. სამგლოვიარო განცხადების დანეკვა პირველ გვერდზე თითო-ჯერ სალამოს 4 საათამდე ღირს 3 მ. 4 საათის შემდეგ მიიღება მხოლოდ თვით სტამბა „ბრომა"-ში, მუხრანის ქუჩა, და ელირება 4 მანეთი.

განცხადებანი იმ პირთა, ფირმათა და დაწესებულებათაგან, რომელნიც კვეკასიის გარეშე არიან, ან მთავარი კანტორები და განყოფილებანი აქვთ, მიიღება მხოლოდ სავაჭრო სახლის ლ. და მ. მეტცლ და ამხ.-ების განცხადებათა ცენტრალურ კანტორაში მოსკოვში, მიანიცკის ქ., ს. სიტოვისა და მის განყოფილებებში: პეტერბურგში—მოსკოველი 14, ვარშავაში—მარშალკოვსკის ქ. 130, პარიზში—ბირჟის მოედანი.

ხელის მოწერა და დასაბეჭდი განცხადებები მიიღება „სახალხო გაზეთი"-ს რედაქციაში და კანტორაში ყოველ-დღე კვირა-უქმეების გარდა, დილის 9 საათიდან 3-მდე, საღამოთი 5-დან 7-მდე.

ხელ-მოუწერელი წერილები არ დაიბეჭდება; დაუბეჭდავი მცირე წერილები და კორესპონდენციები სულ არ ინახება; ინახება ერთის თვით მხოლოდ დიდი წერილები და მოთხრობები. პირადად მოლაპარაკება შეიძლება ყოველ-დღე, კვირა-უქმეების გარდა, დილის 10 საათიდან ნაშუადღევის 3 საათამდე. ადრესის გამოცვლა 40 კაპ.

რედაქცია და კანტორა იმყოფება: ტფილისში, სასახლის ქ., სარაჯიშვილის სახ. № 6. ფოსტის ადრესი წერილებისა და ფულისთვის: ტფილისი, ქართული „სახალხო გაზეთი" 190.

ტელეფონი № 12-29

გაზეთის ფასი წელიწ. 8 მ. 50 კ. ცალკე № ყველგან 5 კ.
„ „ თვეში 75 კაპ. დამატებიანი 7 კ.

ყოველ-დღიური საპოლიტიკო და სალიტერატურო გამოცემა

სახალხო გაზეთი

ყოველ-დღიური საპოლიტიკო და სალიტერატურო

მიიღება ხელის მოწერა 1913 წლისათვის.

ყოველ-დღიურ გამოცემის გარდა 1913 წელსაც გაზეთს ექნება

სურათებიანი დამატება (კვირაობით)

პრემიად 1913 წლის ხელის მომწერთ მიეცემათ **ოთხი წიგნი**

1) **უცხოეთის მწერლები** (400 გვ.) ამ კრებულში მოთავსებულ იქნება თხზულებები შემდეგ გამოჩენილ მწერლებისა—**კნუტ ჰამსუნისა, არტურ შნიცლერისა, ჰენრიკ სენკევიჩისა** და სხვათა.

2) **ძართველი ერის ისტორია,** პროფ. ივ. ალ. ჯავახიშვილისა. პირველი და მეორე ტომი ერთს წიგნად სურათებითა და ძველი საქართველოს რუკით.

გაზეთის ფასი წელიწადში 8 მ. და 50 კ. ცალკე № შაურად. **დამატებიანი 7 კაპ.**

12 თ.	11 თ.	10 თ.	9 თ.	8 თ.	7 თ.	6 თ.	5 თ.	4 თ.	3 თ.	2 თ.	1 თ.
8.50	8.	7.50	6.75	6.	5.25	4.50	3.75	3.	2.25	1.50	.75

საზღვარ-გარედ თვეში ზედ-მეტი 50 კაპ.

ადრესის გამოსაცვლელი ფასი ტფილისის ტფილისს გარეშე, ან ტფილისის გარეთისა ისევ ტფილისის გარეთისაზე. **40 კაპ.**

დანარჩენ შეთხზულებანი უფასო.

ათი შაური უნდა გადიხადოს კიდევ იმ ხელის მომწერმა, რომელსაც სურს მიიღოს ფოსტით ორი სპრემიო წიგნი. ვინც რედაქციის კანტორაში მიიღებს პრემიას, იმას ეს ფული არ გადახდება.

წლიურ ხელის მომწერთ გაზეთის ფასი 8 მან. 50 კაპ. შეუძლიანთ გადიხადონ ნაწილოებით

მხოლოდ შემდეგ ვადებზე უნდა ყოს გადახდილი: ხელის-მოწერისათანავე 3 მ.; 1 აპრილამდე 2 მ.; 1 თიბათვემდე 2 მ. და დანარჩენი 1 მ. 50 კ. 1 ენკენისთვემდე.

გაზეთის გამოწერა შეიძლება მხოლოდ თვის 1 რიცხვიდან, მხოლოდ სრულ თვეებით და არა უმეტეს 1913 წლის გასულისა.

ხელის მოწერა მიიღება:

1) **„სახალხო გაზეთი"-ს კანტორაში,** სასახლის ქ., სარაჯიშვილის სახლი, შესავალი ეზოდან).

2 ქ. შ. წ.-კ. ს. **მთავარ გამგეობის წიგნის მაღაზიაში.**

3 ფოსტით: Тифлисъ, газ. „Сахалхо Газети". П. Ящ. 190.

ქართული თეატრი

შაბათს, 30 მარტს, ს. **აბაშელი** გამართავს

სალიტერატურო და სამხატვრო საღამოს

შემდეგის პროგრამით:

I. **მკვდრები სდგებიან,** 1 მოქმ. ვოდ., რუსულიდან თარგმნილი. მონაწილეობას მიიღებენ: ქ-ნი ვიქტორელი, ბ-ნნი ციციშვილი, საფაროვი, აბდუშელი და სარაული.

II. **დეკლამაცია.** წაიკითხავენ თავიანთ ნაწარმოებს: **აკაკი,** ჭ. უმბაძე, გ. ქუჩაშვილი, ნ. ჩხიკვაძე, ი. მჭედლიშვილი, ი. რუხაძე, ს. აბაშელი და სხ.

III. **აკაკი** წარმოსთქვამს სიტყვას ხალხურ ზეპირსიტყვაობის ძნიშვნელობის შესახებ.

IV. **სინემატოგრაფი.** აჩვენებენ ორ სურათს, 1—ძველი ქართული დღეობა „სამება ოქროს კარიანი", 2—ვლ. ძესხიშვილის იუბილე ქუთაისში.

V. ცნობილი კომპოზიტორი **ნ. პ. სულხანიშვილის** მომღერალთა გუნდი (50 კაცი) შეასრულებს კომპოზიტორის ახალ მუსიკალურ პიესებს: 1, „ვაშა აკაკის", 2, „მაშ გამარჯვება ტკბილო სიცოცხლეო",—სიტყვები ბაირონისა, თარგ. ბაქრაძისა, 3. ჩონგურს სიმები გაეფუბრ",—სიტყვები აკაკისა, სოლო „გუნდის აკომპანიმენტთან; სოლოს შეასრულებს ბ-ნი გ. ხუციშვილი, 4, „სამშობლო ხევსურისა",—სიტყვები რ. ერისთავისა, 5, „მო, ფინდურო, შემოგჩივლო", კუპლეტები ს. ფაშალიშვილისა, სოლო როიალის აკომპანიმენტით, სოლოს შეასრულებს ბ-ნი ი. შაშიანელი.

VI. **კონცერტი**

ქ-ნნი კოვალევსკისა და სოლოვიოვისა, ბ-ნნი: ლორთქიფანიძე და ჩუბინაშვილი შეასრულებენ სხვა-და-სხვა სიმღერებს, რომანსებს, დუეტებს, არიებსა და სხვა.

VII. ქართ. დრამატ. კურსების მოწაფენი პლასტიკის მასწავლებელ **ბ. ოგვერლოს** ხელმძღვანელობით შეასრულებენ **პლასტიკურ ცეკვას:** 1. სვლა. 2. რიტმიული პლასტიკა. 3. ჯგუფები და პლასტიკა „ala Duncan". 4. საერთო პირამიდა. 5. **აპოთეოზ.**

დაუკრავს „ახალი კლუბის" **სიმფონიური ორკესტრი ბ. პრესმანის ლოტბარობით.**

ფასები ჩვეულებრივი. დასაწყისი საღ. 8½ ს. 1124

ძ. ძ. უთაისი

კვირას, 31 მარტს,

ი. გრიშაშვილის თაოსნობით გაიმართება საინტერესო მუსიკალურ-ლიტერატურული

საღამო-მეჯლისი

4 განყოფილებად:

1) განყოფ. **ლექცია.** **დავ. კასრაძე** წაიკითხავს **„მშვენიერება ხელოვნებაში".**

2) განყ. **წარმოდგენა.** ქართველ მსახიობთაგან წარმ. იქნება **უბედური დღე.** ვოდევ. 1 მოქ. ვ. ბალანჩივაძისა. ვ. ბალანჩივაძე—(ივანიკა იმერელი), მ. ნეშო (ეობა-ურია), არვთა ლოლუა—(მსახური გოგო).

3) განყოფილება: **კონცერტი.** მონაწილეობენ: ალ. შარაბიძე, გალ. თუთბერიძე, ანსტ. შარაბიძისა, დავ. აკოფაშვილი, მ. კანაუნოვა, ი. საწირაშვილი.

4) **დიდი დივერტისმენტი.** დ. კლდიაშვილი, ცახელი, თომაშვილი, ალ. ფულაძე, ნიკ. გოცირიძე, ნ. ლორთქიფანიძე, ვ. რუხაძე, გუცა, ქ-ნნი ნ. ჩარექოვისა, ჯ. ჯორჯიკია, ტ. ტაბიძე, აკ. სვანელი და ი. გრიშაშვილი.

დასაწყ. საღ. 8 ს. ადგილების ფასი ჩვეულებრივი.

ავლაბრის სახალხო ძართულ წარმოდგენების მმართ. წრის გამგეობა

საყოველთაოდ აცხადებს, რომ, რადგანაც **უკვე შეუდგა საზაფხულო სეზონის გახსნას,** ამის გამო **იწვევს სცენის მოყვარეთ, როგორც ძალთ, აგრეთვე მამაკაცებს.** სეზონი მოსალოდნელია მალე გაიხსნას. რეპერტუარი შემდგარია სრულიად სხვა პიესებით, რომელიც შარშანდელ სეზონში არ ყოფილა დადგმული.

ამის გამო იმ პირთ, რომელნიც **მოისურვებენ დასში ჩაწერვას,** უნდა მიმართონ ამავე წრის რეჟისორს მსახიობ **ი. ივანიძეს,** Католическая № 14, დილის 10—12 ს.-დე. სეზონის გახსნის შემდეგ კი თეატრის კანტორაში, ყოველ დღე საღამოს 7—10 საათამდე. 1029

ძმ. ზუბალაშვილების სახალხო სახლი

შაბათს, 30 მარტს, სახ. სახ. არს. ქართ. სახ. წარ. მმართ. წრის მიერ წარმოდგ. იქნება ორიგინალური პიესა: **ექიმი აშირგაჯიანი** 3 მოქმედ. ტრ. რომანიშვილისა.

II. **არივ-დარია** ძმ.-ხუმრ. 1 მოქ. ვ. გუნიასი.

მონაწილეობას მიიღებენ: ქ-ნნი ა. კახელი, **პიერეტა,** ს. რომანიშვილი-დგებუაძისა, მ. რომანიშვილისა, ბ. ტანელი, ქართველიშვილი და ციმაკურიძე. ბ-ნნ.: გ. ანაშვილი, ს. არშაკუნი, ნ. გოცირიძე, გ. ალექსანდრაშვილი, ს. თავდიშვილი, ბ. კილოსანიძე, ვ. მინდიაშვილი, ალ. მეტრეველი, ვ. ნინიძე, სტეფანეა, გ. ფრონსისპრელი, ნ. ჭანკვატაძე, კ. ნახანაშვილი და სხვ.

დასაწყ. საღ. 8 ს. ადგილების ფასი 5—50 კ.

რეჟისორი **ალ. წულუკიძე** თანაშემწე **ნ. ჭანკვატაძე.** წრის ადმინ.

ანონსი: შემდეგი წარმოდგენა 3 აპრილს. 10—4

კავკასიის სოფლის-მეურნეთა საზოგადოება.

პარასკევს, 5 აპრილს, ტფილისის საკრებულოს დარბაზში გაიმართება

სალიტერატურო-სამუსიკო აღმოსავლეთის საღამო

საიათ-ნოვას სახსოვრად.

შემოსავალი გადაიდება მგოსნის საფლავზე ძეგლის ასაგებად.

მონაწილეობას მიიღებენ: ო. თუმანიანი, გ. მირაღიანი, ა. მამიკონიანი, **ცნობილი აზერა** თავის ამხანაგებ-მოზ.-ფეებით: გეურჯა, გიგო, იაგორი, რუბენი, სანდრო, მრზა. ბბ. გარა, ვანო, მიხაკო და სხვ. **აღმოსავლეთური ცეკვა** ადგ. ლობრივ ტანისამოსებში

სცენა აღმოსავლეთურ გემოვნებაზე იქნება მოწყობილი

მხატვარ ბაშინჯაგიანის ხელმძღვანელობით.

საზოგადოების გამგეობა სთხოვს საზოგადოებას, ვისაც საშუალება ექმნება, მობრძანდეს ადგილობრივ ტანისამოსში. **და აწყ. საღ. 8 ს.** ადგილ. ფასი 3 მ., მოწაფეთათვის 55 კ. წინდაწინვე ბილეთ. იყიდება **ე. ცატუროვის** მაღაზიაში და საკრებულოს შეიცარეთან.

1126 საღამოს დირექტორი **კნ. მ. თუმანოვისა.**

ხელის მოწერით გამოიცემა ე. ზ ტ ლ ა ს „ქვა-ნახშირის მთხრელები მაღაროებში"

ი. ბ. ავალიშვილის ნათარგმნი.

დაკვეთა შეიძლება: ტფილისში—ქ. შ. წ.-კ. გამ. სახ. წიგნის მაღაზიაში და სინოდალ. კანტ. დავით ნახუკრიშვილთან, **თელავში** თელავის ქ. შ. წ.-კ. განყოფილების წიგნის მაღაზიაში, **ქუთაისში**—მთავრიშვილის წიგნის მაღაზიაში და კანტორა „იმერეთში", **ხონში**—ხონის ქ. შ. წ.-კ. განყოფილების წიგნის მაღაზიაში, **სამტრედიაში**—სამტრედ. ქ. შ. წ.-კ. განყ. წიგნ. მაღაზიაში და ნაცვალიძესთან, **გორში**—ქეთევან ჯავახიშვილის ასულთან, **სოხუმში**—ნ. ჯანაშიასთან, **კავკავში** მასწავლ. ბურჯანაძესთან, **ოზურგეთში**—მ. თალაკვაძეს და სტ. კალატოზიშვილის წიგნის მაღაზიაში, **ზესტაფონში**—პლატონ კიკნაველიძის წიგნის მაღაზიაში, **ჩიხატაურში**—სილიბისტრ. თავართქილაძის წიგნის მაღაზიაში, **ბათომში**—წიგნის მაღაზია „განთიადში", **სილნალში**—ნიკო ახმეტელაშვილთან.

„ქვა-ნახშირის მთხრელები მაღაროებში" „მოამბის" ზომისა (400 გვ.) იქნება და წინასწარ ს დაკვეთით ეღირება 60 კ. მხოლოდ გასაყიდი ფასი იქნება 1 მან. 107

ამით საყოველ[illegible] ცნობილი

პასხალიდის აბრეშუმის თესლი

ჩვეულებისამებრ **იყიდება მ. ბ. რუსიძის კანტორაში, ბათუმში,** მარინსკი პროსპექტზე, საკუთარ სახლში № 10.

სამუდამო და შეურყეველი გადაწყვეტილებაა: თესლს რაც უფრო ადრე დაიბარებენ მყიდველები, იმდენად უფრო იაფად შეიძენენ, რაც გვიან, იმდენად ფასი მატულობს. **პასხალიდის თესლის მუდმივ მყიდველებს** კ ნტ ტ ა ამით მოგზავნეს, რომ თესლი დროიანად დაიკვეთონ, ვინაიდან, როგორც გაზეთებშიაც იყო აღნიშნული, ბალკანეთის ომის გამ., ზელს თესლების გამოსასვლელი გზა დაკეტილია (მხოლოდ მცირეოდენმა გამოასწრო გზის დაკეტვას), რის გამოც მოსალოდნელია, ბევრი მეაბრეშუმე დარჩეს უთესლოთ.

ტფილისისა, ქუთაისისა და ბათუმის გუბერნიების ერთად-ერთი წარმომადგენელი პასხალიდის აბრეშუმის თესლისა **მ. ბ. რუსიძე.** 1079

ტ ფ ი ლ ი ს ი ს კ ე რ ძ ო ს ა მ კ უ რ ნ ა ლ ო

ახლად გადაკეთების შემდეგ, ავადმყოფები მიიღებიან

ალექსანდრეს ქუჩა, საკუთ. სახლი, № 7, ფიზეიდლის ბრუსკეტისა და ფეტცელის სასტუმროს ახლო.

ტ ე ლ ე ფ ო ნ ი № 590.

სტაციონალური განყოფილება მოწყობილია 50 საწოლით, ცალკე ნომრებით და საერთო ოთახები კანსაკუთრებული საშუალებანი განყოფილება.

მწოლიარ[illegible] მიღება შეიძლება ყოველ წამს, გარეშე მოსიარულე ავადმყოფებს მიიღებენ ხელმძღვანელ ექიმები-სპეციალისტები.

შინაგანი სნეულებანი.	**მანსვეტაშვილი ვ. ბ.** (ორშაბ., ოთხშაბ. და პარასკ.) 2—3
	მაღალაშვილი ვ. ბ. (სამშაბ. და შაბათობით) 10—12.
	მელქესაძე შ. ბ. (ყოველ დღე) 12½—1.
	ფედოროვი ე. ს. (ყოველ დღე, გარდა ოთხშაბ. და კვირისა) 12—1.
	ექ. ქალი ენგელ-მელიქ-შახნაზაროვისა ე. ბ. (სამშ. ხუთ. შაბ.) 11—12 ს.
ფილტვთა ავადმყოფობანი.	**მარკევიჩი გ. ფ.** კონსულტატი (ყოველ-დღე 11½—12½.)
	მელიქ-შვილი ნ. ნ. (ყოველ დღე) 10—1.
	ფარადჟევი რ. ბ. (ყოველ დღე) 12—1.
ყელ-ყურ-ცხვირ-ენის სნეულებანი.	**ექიმი-ქალი ვერბიცკი-ფარადჟევისა ლ.** (ყოველ დღე) 11—12.
	თავკაშაძე ა. ე. (ყოველ დღე) 1—2.
	მელიქ-შვილი ნ. ნ. (ყოველ დღე) 10—1.
	ბულგაკოვი ბ. ი. (ყოველ დღე) 12—1.
ბავშვთა სნეულებანი.	**ექ. ქალი ბაქრაძე-დედაბრიშვილისა** (ყოვ. დღე, გარდა ოთხ.) 1—1½ ს.
	მელიქ-ბეგ ბ. ბ. (ყოველ დღე) 12½—1.
	ფედოროვი ნ. ბ. (ყოველ დღე გარდა ოთხშაბ. და კვირისა) 12—1.
ნერვ. სნეულ. და ფსიქიკ.	**გედევანიშვილი მ. ბ.** (შაბათობით) 10½—11.
	ჯავახიშვილი ნ. ნ. (ოთხშ.ბ., პარასკ. და კვირას) 11—12 ს.
	ფონდოროვი, გ. ს. (ყოველ-დღე) 1—2 ს.
ყელ. ყურ. ცხვ. ენ.	**ათინიანცი ნ. ბ.** (ყოველ დღე) 12½—1½
	ორემბოვსკი ნ. ს. (ყოველ დღე) 1½—2.
თვალ-ის სნეულ.	**მუსხელიშვილი ვ. ს.** (ორშაბათ. ალ. ოთხშაბ. და პარასკ. 2—2½.
კანონ. ფსიქ.	**დიასამიძე ბ. ნ.** (ყოველ დღე) 11½—12½.

სამკურნალოს აქვს მოწყობილი საკუთარი სამეკოლ.ქიმიო და საბაქტერიოლოგიო ლაბორატორია. სისხლის გასინჯვა, ათაშანგ. **Wasserman.** რჩევისათვის ყრ ქ., სახ. წოლები 2 მ. დაწყებული. ცალკე ოთახი 5 მანეთიდან. მშობიარობა 10 დღე წოლით ღირს 40 მ. ოპერაციები, კონსულტაციები, შარდის ბუშტისა და მილების კატეტერიზაციები, „606" „914" და **წამლების შეუხებუნება,** ელექტრონით წამლ., მასაჟი, ყველა[illegible] ძიძათა შერჩევა და ასევ. [illegible] 1035

დოქტორი გედიციანისა ბერლინის უნივერს. **გ. ბ. მეგრაბიანცი** იღებს შინაგან სნე. ბლექმა და გულით ავადმყ. **წამლობა ტუბერკულინითა, რადიის** პრეპარატებით და **ბნევმოტორაკსით.** იღებს ყოვ.-დღ. **ახალ ბინაზე** დილ. 9—1 ს. და საღ. 5—8 საათ. ადრესი: **სოლოლაკი,** ბებუთოვის ქ., № 23 (განოვის ქ. კუთხე).

ტელეფ. № 7—93. 97

საქმივ „ცოცხალი"

1114.

საგურთალოზე

მშვენიერ ალაგას,

ახლად აშენებულ ეკლესიისა და ციდების მომავალ ხიდის მახლობლად დიაბრა 20 დესეტინა მამული და იყიდება წვრილ ნაკრებად ხელმისაწვდენელ ფასებში.

მსურველთ შეუძლიანთ მიჰმართონ ოლლას ქუჩაზე, სახლი № 6, სოლომონ ივანეს ძე **თამაშვილს,** დილის 8 საათიდან ნაშუადღევის 3 საათამდე. საღამოს 5 საათიდან 8 საათამდე. უმორჩილესად ვთხოვთ მიწის მიდველებს, რომ **თავის დროზე შემოიტანონ დარჩენილი ვალი,** თანახმად ჩვენგან მიცემულ კვიტანციისა. ფ. 1020.

ვაგზლის კერძო სამკურნალო

გარედან ყოველ დღე მოსიარულე ავადმყოფებისთვის.

ვაგზლის ქუჩა. № 8. ტელეფონი № 695.

ე. ს. ვაშაკიძე. ყოველ დღე, შინაგან-ავადმყ. 9½ ს. 10 ს.

ა. ნ. დიასამიძე. ყოვ. დღე, კვირ. გარდ. სიფილ., კანისა და ვენერ. 11—11½ ს.

ბ. ბ. ბობოვი. ყოვ. დღე, კვირ. გარდა ყელ., ყურ. და ცხვ. სნეულ. 11—11½.

ექ. ქალი იოსელიანისა—იღებს ქალთა ავადმყოფებს. სამშ.ბათობით ხუთშაბათობით და კვირაობით 11—11½ საათ.

ვორობიევი. შინაგ. ბავშვ. სნეულ. სამშ. ოთხშ. შაბ. და კვირ. 2—3 საათამდე.

ნ. მ. მელიქ-შვილი. ქირურგიული და ქალთა ავადმყ. 1—2 ს.

ივ. გომბრეულიძე.—ყ.-დღ. შინაგ. 2—3 ს. მიკროსკოპიული, ბაქტერიოლოგიური, ქიმიური გამოკვლევანი; აგრეთვე ყველაფერი [illegible] ვაინჯვა. ფასი[illegible] 50 კაპ.

ოპერაციები და კონსილიუმი მოთხოვებით.

წამლობა „606" 1053

ელექტრონისა და რენტგენის სამკურნალო

მიხ. გედევანიშვილისა

ავადმყოფებს იღებს ყოველ-დღე დილ. 12—1 ს., საღამოს 6—7 ს., გაშინჯვა და გადაღება რენტგენის სხივებით. ვერა ყოფლანოვის ქ. № 29. ფ. 1022

ექიმი ი. ი. ბ ე ლ ი ნ ი ს შ ვ ი ლ ი

სწავლობს **საშარდე ორგანოთა, ათაშანგისა** და **კანის** ავადმყ.; **გასხერ. მანის** რეკტიკით იკვლ. ალბუმინგ. მოწამლ. სისხლს. ვიღება ნაშუადღ. 3—5½ ს. **ელისაბედ.** ქ., № 94. ეირონნი ქუჩის ახლო, ს. ფოსტა განყოფ. ბერდაპირ. 102

სახელმწიფო სათათბირო

(დეპეშათა პეტერბურგის საგენტო)

27 მარტის სხდომა.

როძიანკო თავმჯდომარეობს, შემდეგ **ვოლკონსკი.** სათათბირო იხილავს გზათა და ფინანსთა კომისიების მოხსენებას მოსკოვ-კიევი-ვორონეჟის რკინის გზის სახელმწიფოს მიერ შესყიდვის საკანონმდებლო მოსაზრების თაობაზე. მომხსენებელი **ნეკრასოვი** ვრცლად შეეხო საკითხს და დაასკვნა, მთავრობისა და ადგილობრივ მცხოვრებთათვის რკინის გზის შესყიდვა ხაზინის მიერ ფრიად ხელსაყრელია და ამისთვისაც კომისია საკანონმდებლო მოსაზრებას სასურველად სცნობს.

ვერეშინი. ჩვენი რკინის გზის მეურნეობა მიმდინარეობს ბიუროკრატიულის საშუალებით. ეხლანდელ მთავრობას არშეუძლიან აწარმოვოს საქმე მშრომელ ხალხთა ინტერესების სასარგებლოდ. მაგრამ მთავრობა იცვლება და ამისთვის მოსაზრება შესაწყნარებლად უნდა [illegible].

მარკოვი პირველი წინააღმდეგია მოსაზრებისა, რადგანაც მთავრობას ტვირთად დააწვება რკინის გზის საქმეები და მერე იმ დროს, როცა ევროპის ხალხთა პოლიტიკური მდგომარეობა ხალხთა საოცარ შეტაკებას გვიქადის.

თავ. შახოვსკი მიხაზრების მომხრეა: შემდეგ ლაპარაკობენ **ჰერცენოვიცი, სავენკო** და **შეჩკოვი,** რომელთაც რკინის გზის გამოსყიდვა ყოველ მხრივ სასურველად მიაჩნიათ.

სკობელევი. სოციალ-დემოკრატები მომხრე არიან ყოველგვარი საზოგადო და სახელმწიფო საქმე გადაეცეს დემოკრატიულ სახელმწიფოს ხელში; დღევანდელ პირობებში კი მოსკოვ-კიევი-ვორონეჟის რკინის გზის გამოსყიდვა მუშათა მდგომარეობას უფრო გაუარესებს. ამისთვის ისინი წინააღმდეგნი არიან გამოსყიდვისა.

მარკოვი მეორე მოსაზრებას მხარს უჭერს.

ფინანსთა მინისტრის ამხანაგი ვებერი. ფორმალურის მხრივ მთავრობას უფლება აქვს გამოისყიდოს რკინის გზა, მაგრამ სამართლიანობა ამ შემთხვევაში ითრგუნება, რადგა-

ნაც, ხელშეკრულების დადებისას, მთავრობამ საზოგადოებას შეღავათიანი პირობებში მიანიჭა. რაც შეეხება გამოსყიდვის სარგებლობას, უნდა მივიღოთ მხედველობაში, რომ ეს საქმე მთავრობის მხრივ გამოიწვევს საგრძნობელ ხარჯს. ამ მოსაზრებით მთავრობას სასურველად არ მიაჩნია მოსაზრება და ვერც იკისრებს შესაფერ კანონ-პროექტის შემუშავებას.

მომხსენებელი **ნეკრასოვი** აგონებს სათათბიროს მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარის სიტყვებს, რომელიც წარმოსთქვა ვარშავა-ვენის რკინის გზის საკითხის თაობაზე: „ზოგიერთ შემთხვევებში რკინის გზის გამოსყიდვა სახელმწიფოს უფლებას კი არა, მოვალეობას შეადგენს“. ამ სიტყვების შემდეგ ფინანსთა მინისტრის ამხანაგის სიტყვა მხედველობაში არ არის მისაღებიო.

პოლონელთა [illegible] სახელით **პარჩევსკი** აცხადებს, კენჭის ყრაში მონაწილეობას არ მივიღებთ.

რისევი შრომის ჯგუფის სახელით იცავს მოსაზრებას, რადგან ამით შესუსტდება შეერთებულ კაპიტალის პოზიცია და შემცირდება მთავრობის ხარჯი სამხედრო-საზღვაო უწყებასა და ხალხთან ბრძოლაზე.

კენჭის ყრით მოსაზრება სათათბიროს სასურველად იცნო, წინააღმდეგ სოც.-დემოკრატებისა და მარცხენა პირველისა. იგი შესამუშავებლად კომისიას გადაეცა.

შინაგან საქმეთა მინისტრი განმარტებას იძლევა სათათბიროს წევრის პეტროვსკის ბინის გაჩხრეკის გამო შეტანილ შეკითხვაზე.

მინისტრი არკვევს ამ საქმის ფაქტიურ მხარეს, რამდენადაც საშუალებას აძლევს საბუთები და რამდენადაც შესაძლებელია მათი გამოქვეყნება. თებერვლის დასაწყისში დამცველმა განყოფილებამ შეიტყო, რომ პეტერბურგში მოელიან სოციალ-დემოკრატები თვალსაჩინო მომუშავეების ჩამოსვლას. მათ ჩამოსვლას მიზნად ჰქონდა გაეძრიელებინათ საზღვარ-გარეთელ ცენტრალურ კომიტეტის გავლენა ადგილობრივ ორგანიზაციებზე, გამოეცოცხლებინა ადგილობრივ ორგანიზაციების მოქმედება, მოემზადებინათ მუშები მოძრაობისათვის. მალევ იყო ცნობილი, რომ სათათბიროს წევრის პეტროვსკის ბინაზე ჩამოჰხტნენ უცნობი პირნი, რომელთაც ეტყობოდათ, არა ჰქონდათ სატახტო ქალაქში ცხოვრების სათანადო უფლება და დადგენილ წესისამებრ არ იყვნენ ჩაწერილნი. პოლიცია ვალდებულია თვალყური ადევნოს საეჭვო პირებს. ამის ძალით, და აგრედვე იმის მიხედვითაც, რომ საპოლიციო წესები ყველასთვის ვალდებულია და კანონში არ არის აღნიშნული სათათბიროს წევრთა ბინების გამონაკლისი, პოლიციამ მოახდინა 10 თებერვალს პეტროვსკის ბინაზე ჩხრეკა. გაჩხრეკამ აღმოაჩინა პეტროვსკის ბინაზე ორი პირი, რომელთაც პოლიციის დეპარტამენტი დაეძებდა. პეტროვსკი არავის დაუტუსაღებია და თავისუფლება არ შეუზღუდავს; მხოლოდ ჟანდარმის ოფიცერმა წინადადება მისცა პეტროვსკის, როგორც ბინის პატრონს, დარჩენილიყო თვის ბინაზე და თვისი ბარგი და ნივთები ეჩვენებინა. ჩხრეკის გათავებისას პოლიციამ ბინა მიატოვა. სათათბიროს დეპუტატების მე-15 მუხლი, მინისტრის ღრმა რწმენით, არ დარღვეულა. ჩხრეკის დროს დაცული უნდა იყოს ფორმალური წესები და 358 მუხლი მოითხოვს, რომ ჩხრეკის დროს იმყოფებოდეს ბინის პატრონი და ბინის ყარი დაკეტილი იყოს საათნახევრის განმავლობაში. მაშასადამე, ამ შემთხვევაში კანონის დარღვევა არა ყოფილა. გაჩხრეკა აუცილებელი იყო; აუცილებელი იყო იმისთვის, რომ შეპყრობილი პირნი [illegible] ფოს ღალატ[illegible]ვის იყვნენ სამართალ[illegible]ცემულნი, პალატამ მათ საჯელი მოსაჯა, რაც მათ უკვე მოიხადეს. ერთი მათგანი, სასჯელის მოხდის შემდეგ რევოლიუციონურ მომქმედების გამო, ორჯერ იყო გაგზავნილი ნარინსკის მხარეს და ორჯერვე გამოიქცა; მეორეს აკრძალული ჰქონდა სატახტო ქალაქში ცხოვრება, რადგანაც სარევოლიუციო მოქმედებას თავს არ ანებებდა (ხმები მარჯვნივ: რა კარგი კამპანიაა, თბილი...) ორივე პირი სდგას, ეგრედწოდებულ რუსეთის სოციალ-დემოკრატიულ მუშათა პარტიის რაზმებში, რომელსაც მიზნად დაუსახავს ნაძალადევის გზით შესცვალოს არსებული სახელმწიფოებრივი წესწყობილება, იმ მთავრობის საწინააღმდეგო მიმართულების რიგში, რომელიც სცდილობს იმპერიაში არეულობა და მღელვარება დათესოს. გარდა ამისა, ისინი საზღვარგარეთელ მთავარ კომიტეტის რწმუნებულნი არიან, რომელნიც საგანგებო საქმისთვის იყვნენ მოსულნი პეტერბურგში, როგორც გამოირკვა პოლიციის დეპარტამენტის საბუთებით. და აი, როდესაც ერთგული რუსეთი ემზადებოდა ბრწყინვალე იუბილეის დღესასწაულისთვის, აქ, სატახტო ქალაქში, იკრიბებოდნენ დღესასწაულის დასაბნელებელ საშუალებათა შესამუშავებლად, იკრიბებოდნენ, რათა ხალხში, აღეძრათ არა კეთილი გრძნობანი და შეექმნათ მუშათა მასაში მტრული, მძიმე განწყობილება. აი რაიც ნამდვილად იყო. აი სინამდვილის ჭეშმარიტება, რის გათვალისწინებაც აგვიხსნის, თუ რად მოხდა პეტროვსკის ბინაზე ჩხრეკა. (ძლიერი ტაში მარჯვნივ; ხმები: „სიმართლე!“) ჩემთვის, და აგრედვე ჩემ რწმუნებულ უწყებისთვის, კანონის პატივსცემა ისევე საგალდებულოა, როგორც კეთილდღეობის უზრუნველყოფა. (ტაში. ხმები: „ვაშა!“) შეკითხვის მეორე პუნქტს რაც შეეხება, მინისტრს საჭიროდ მიაჩნია დამნაშავეთა სამართალში მიცემა

პურიშკევიჩი (ადგილიდან): დაჯილდოვეთ!

მე, ათავებს მინისტრი, დამშვიდებულის სინდისით ვიტყვი, რომ ამ საქმეში პოლიციის მოხელენი დამნაშავენი არ ყოფილან, არამედ იყო ხალხი, პატიოსნურად შეასრულეს თვისი მოვალეობა (ტაში ნაციონალისტებისა და მემარჯვენეთა).

სათათბირო გადადის შინაგან საქმეთა მინისტრის განცხადების განხილვაზე.

ჩხენკელი. მინისტრი უარჰყოფს პეტროვსკის დატუსაღების ფაქტს და ამის საბუთი კი არ მოუყვანია; ამისთვის იგი უჯერებს პეტროვსკის, რომ იგი ჩამწყვდეული იყო ოთახში და არ უშვებდნენ. ბინის პატრონის ყოფნა ჩხრეკის დროს პატრონის ვალდებულება კი არ არის, არამედ უფლებაა; და იმ მუხლით, მინისტრმა რომ ახსნა, დაცულია ბინის პატრონის უფლება და არა პოლიციისა. პეტროვსკის ბინის გაჩხრეკა [illegible] ნონო იყო, რადგანაც სა[illegible]ტუსულებათა მე-15 მუხლში ლაპარაკია არა მარტო თავისუფლების წართმევაზე, არამედ შეზღუდვაზედაც, ჩხრეკა იგივე შეზღუდვაა. გაჩხრეკა მთავრობას შეეძლო სასამართლოს დადგენილებით და არა დამცველ განყოფილების განკარგულებით. თუ ბინაზე მართლა დამნაშავენი იმყოფებოდნენ, მოლაპარაკეს უკვირს, როგორ არ დაატუსაღეს პეტროვსკი. სამართლიანობის აღსადგენად საჭიროა მთავრობასთან სისტემატიური ბრძოლა. მოლაპარაკეს შეაქს სოც.-დემ. ფორმულა, რომლითაც მინისტრის განმარტება დასაკმაყოფილებლად არ არის ცნობილი. (ტაში მარცხნივ).

შეკითხვის განხილვა შემდეგი სხდომისთვის გადაიდო.

შემდეგი სხდომა 29 მარტს.

ახალი ამბავი

ტფილისი

◆ მეფის მოადგილემ გრაფმა ი. ი. ვორონცოვ-დაშკოვმა 27 მარტს ღამით წინა დღეზე ნაკლები იძინა. თვითგრძნობა კარგი აქვს. გუშინ ღილით ტემპერატურა ჰქონდა 36,1, მაჯის ცემა—62, გულის ფრიალი—იშვიათი და სუნთქვა—28 წუთში.

◆ რედაქციამ სიღნაღიდან მიიღო ოთხი თუმანი, რომლიდანაც განსვენებულ არჩილ ჯორჯაძის კუბოს შესამკობად სიღნაღელ ქართველთაგან და „ხმა კახეთისა“-გან დაიხარჯა 30 მანეთი, ერთი თუმანი კი გადაიდო ძეგლისთვის.

◆ გაზეთ „კავკაზ“-ში დაბეჭდილია შემდეგი დეპეშა პეტერბურგიდან საკუთარ კორესპონდენტისაგან: დეპუტატის ვ. ლ. გელოვანის თანხლებით, ყაზანის საკრებულო ტაძარში, აუარებელ მლოცველთა დასწრებით, უმთავრესად მოსწავლე ახალგაზდობისა, გადახდილ იქმნა პანაშვიდი გარდაცვალებულ არჩილ ჯორჯაძის სულის მოსახსენებლად

◆ **სასმელი წყალი.** ქალაქის საბჭოს მიერ არჩეულმა საგანგებო ბიურომ ა. ს. ბაბოვის თავმჯდომარეობით უკვე შეადგინა წყალკნიდანა და ნატახტარიდან წყლის გამოყვანის პროექტები და ახლა შეუდგება ავჭალის წყალ-სადენის გაფართოვების და გაუმჯობესების პროექტის შედგენას. პირველი კრება ხვალ ექმნებათ ბიურო, სხვათა შორის, მოიხმენს საეტეხნიკო საზოგადოების მოხსენებას საოზონო სადგურის დაარსების შესახებ.

◆ **საქალაქო სესხი.** ფრანგთა ერთ დიდ ამხანაგობის წარმომადგენელმა ინჟენერმა პლიატემ ქალაქის გამგეობას წინადადება მისცა, გაუნაღდოს ქალაქს ის სესხი, რომლის აღებაც ქალაქს მოკლე ხანში ჰსურს. ეს ის პლიატეა, რომლის შემწეობითაც 1910 წელს ქალაქმა ეინარ-განკიდან სესხი აიღო. პლიატე თანახმაა, ქალაქს ახლავ მისცეს ავანსად 2 მილიონი მანათი, იმ პირობით კი, რომ ხელშეკრულობა დიდ საქალაქო სესხის შესახებ ამ თვისის მიღებამდე [illegible] ავე იქმნეს დადებული. პლიატე თანახმაა, დასდოს ქალაქთან ისეთივე ხელშეკრულება, როგორიც 1910 წელს იყო, მხოლოდ ახალი პირობა საჭირო ობლიგაციების ფასების შესახებ.

◆ ტფ. გუბერნატორმა გუბერნიის ქალაქების მოურავებს წინადადება მისცა, დაუყოვნებლივ წარუდგინოს მას უკანასკნელ წლების ის **ხარჯთ-აღრიცხვანი**, რომელშიაც საქალაქო საქმეთა საგუბერნიო საკრებულოს ცვლილებანი შეუტანიათ. ამასთან ერთად უნდა წარუდგინონ ანგარიშები იმისი, თუ რამდენად სწორედ იქმნა შესრულებული ხარჯთაღრიცხვა.

◆ **გ. ზ. ქანანოვის საჩივარი.** ქალაქის იურისკონსულტად ნამყოფი გ. ზ. ქანანოვი, რომელიც ქალაქის გამგეობამ დაითხოვა სამსახურიდან, როგორც ქალაქის ფულის მიმთვისებელი, საბჭოს წინაშე სჩივის გამგეობაზე, შემწეობა არ აღმოშჩინაო. საჩივარი საბჭოს თებერვალში უნდა განეხილა, მაგრამ დღესაც განუხილველია. ამის გამო გუბერნატორმა გუშინ ქალაქის მოურავს წინადადება მისცა, ქალაქის საბჭოს უახლოეს კრებას განსახილველად წარუდგინოს ეს საჩივარი.

◆ ქალაქის მეორე უბნის სავაჭრო მეთვალყურემ ე. გ. ლომიძემ მუხრანსკის დახურულ ბაზარში 40-დე უვარგისი დაკლული შინაური ფრინველი (ქათმები და ინდოურები) აღმოაჩინა.

◆ ქალაქის სასკოლო კომისიის წევრნი ხვალ ავლაბარში დაათვალიერებენ იმ მიწას, სადაც განზრახულია **სახელოსნო სასწავლებლის** შენობის აგება.

◆ **საბირჟო ცნობები.** 28 მარტს შეთანხმება არ მომხდარა. სარგებლიან ქალალდების ფასი შემდეგია: ტფ. ქალაქის საკრედიტო საზოგადოების 5%, ობლიგაციებისა: აფასებენ—85 მან. 75 კ., აძლევენ—85 მან. 55 კ.; ტფ. სათავად-აზნაურო საადგილ-მამულო ბანკის 5% გირავნობის ფურცლებისა: აფასებენ—83 მან. 10 კ., აძლევენ—82 მან. 55 კ., და ქუთაისის სათავად-აზნაურო საადგილ-მამულო ბანკის 5% გირავნობის ფურცლებისა: აფასებენ — 79 მან., აძლევენ—78 მან.

◆ **ექსკურსიები.** ქალაქის საბჭოს სასკოლო კომისიას აზრად აქვს, ამ ზაფხულს საქალაქო სკოლების მოსწავლეთა ექსკურსიები მოაწყოს. ამ საკითხის გამო კომისიას დღესა აქვს კრება.

◆ დღეს, საღამოს 8 საათზე, სამკურნალო საზოგადოებაში მასწავლებელ-ქალთა საზოგადოება, მშობლების მონაწილეობით **საუბარს** მართავს შემდეგს თემაზე: 1) საბავშვო მოედნები, 2) სამეცნიერო კინემატოგრაფი და ლიტერატურა და 3) საბავშვო კლუბის მოწყობა.

◆ ტფ. გუბერნატორმა წინადადება მისცა ტფ. ქალაქის მოურავს, დაუყოვნებლივ წარუდგინოს სია ქალაქის თვითმმართველობის იმ მოსამსახურების რომელთაც უფლება აქვთ, რომშინოვთა გვარეულობის სამასის წლის მეფობის იუბილეს გამო გულზე ჯვრები ატარონ.

საზოგადოებანი და კრებები

◆ **ქალაქის სარევიზიო კომისიის კრება** 27 მარტს არ შესრულდა, რადგანაც კრებაზე მდივნის გარდა არავინ გამოცხადებულა.

უკანასკნელი სალამი

რამდენიმე საათით წინ გულითადს მოკითხვას მოგიძღვნიდით; დარწმუნებულები, რომ კვლავ გაუმკლავდებოდი საშინელს სენს, ვნატრობდით შენთან მალე შეხვედრას და ტკბილს ბაასს. გამხნევებდით მუდამ მხნეს, შეუპოვარს, მტკიცეს, გულით წმინდას, სულით აღფრთოვანებულს, გამხნევებდით იმას, ვინც თვითონ იყავი ჩვენი იმედი, საყვარელი მეკობარი, თავდადებული ამხანაგი.

ბატრამ თავზარდამცემმა დეპეშამ გვამცნო, რომ უკვე გამწყდარი იყო ძაფი, რომელიც გაერთებდა ცხოვრებასთან, რომ სამუდამოდ დადუმდა ენა, ეგრე მშვენიერად მეტყველი, დახუჭე თვალები, რომელიც სიყვარულის ცეცხლით გვათბობდნენ, გაციოდა მაჯა და შენმა ხელმა გააჯდო კალამი, რომელსაც ჯერ მთლად არ შეშრობია შავი მელანი, რომელიც ისე ბასრი იყო, მკვეთელი, მოურიდებელი და მძლავრად გააპობდა წყვდიადს და გასჭრიდა გზას განთიადისკენ.

ჩყენი მოკითხვა შენს ცივს კვამლა მიესალმა მხოლოდ: იმედიანი, აწ დამწუხრებული დაგყურებს თავს; ჩვენი გარდახვეწილი, დევნილი, სამშობლოდამ გაძევებული, გული მდუღარედ დასტირის შენს სახეს; ჩვენი ცრემლიანი თვალები ღრმა სიყვარულით, მოწიწებით, შემოგყურებენ და სული განაბული სდუმს, სდუმს დატანჯული, განმცდელი ვაებისა, რომელიც წილად ხდომია ბეჩავ ხალხის შვილებს...

აღარა გვყევხარ, სამუდამოდ მოგვშორდი და აქ დაგვიტოვე მოსაგონებლად საყვარელი სახელი, სატრფიალო აჩრდილი, ანდერძი სათაყვანებელი!.. ძვირფასო მეგობარო, რა ვსთქვათ შენს ჯერ მთლად არ გაცივებულის გვამის წინაშე? რა გითხრა, რით გამოგესალმო მე შენი ახლობელი ამხანაგი და თანამოსაზრე? რა მოგაწოდო შორიდან, რით გამოვსახო ჩემი სულიერი ტანჯვა, ობლობა, სიმწარე მოსაგონებელ დღეთა და სიმძიმე მომავალისა? მანდ მყოფი, ცოცხალის ვარდით ნაზით და წრფელის მეგობრულის ცრემლით გამთბარით შევამკობდი შენს გულს: ეს გამოხატავდა იმ სინაზეს და სიმშვენიერეს სიყვარულისას, რომლითაც გიყვარდა მშობელი ერი, ეს იქნებოდა ხატება იმ ხსოვნისა, რომელიც სამუდამოდ წაუშლელია შენი ამხანაგების გულში!

შენ აღმართე ახალი დროშა [illegible] მელიც გამოსახავდა სრულად ჩვენი სამშობლოს მომავალს ცხოვრებას; შეაერთე, შეადუღე ერთ არსებად ორი უდიდესი ცნება, რომ ინტერესები მშრომელი ხალხისა განურღვევლად გადაბმულია მის ეროვნულ განახლებასთან. ეს იყო უმაღლესი სამართლიანობა, ეს იყო საგანი შენის ცხოვრებისა, ამას ეთაყვანებოდი, ამას შეეწირე მსხვერპლად, ამას შეალიე მთელი არსება სისხლის უკანასკნელ წვეთამდე, [illegible], და ახლოლოდ ამ [illegible]ვის, სცემდა შენი გული, და ხშირად ავადმყოფს, უძლურს, ლოგინში მწოლარეს, შენის რწმენის სიდიადე და იმედი მისი განხორციელებისა ახლო მომავალში—გამთელებდა და გიგრძელებდა დღეებს.

შენის მდიდარი გულის სიღრმეში არ მოიპოვებოდა ერთი კუნჭული, რომელიც არ დამონებოდა ამ დროშას; შენმა მაღალმა სულმა არ იცოდა სხვა ოცნება, ფიქრი და ლტოლვა—მარტოოდენ ამ დროშას შესცქეროდა, მის სიმშვენიერეს შეჰხაროდა, მის სიმძლავრეს განავრცელებდა. არავითარს მუქარას, შებრძოლებას, აზრთა ღელვას არ შეუდრეკია შენი იმედი, რომელიც სარწმუნოებრივს სასოებას მიაფენდა შენს ამხანაგებს. ყველაფერს უარჰყოფდი, მაგრამ არა იმას, რომ გამარჯვების გზა შენი გაკვლეული გზაა!

ამ უდიდეს აზრს და შეურყეველს რწმენას შეუერთე იშვიათი სინაზე სულისა, სიწრფელე გულისა, კეთილშობილობა გრძნობათა და ყოველი შენი სიტყვა მკაცრი და მოურიდებელი მსჯელობით, ამავე დროს აღსავსე იყო პატივისცემით, სიკეთით და სათნოებით და უკიდურესი, შეურიგებელი შენი მტერიც კი ნდობით და ყურადღებით ეპყრობოდა შენს აზრებს...

ვისთვის არ იყავი პატივსაცემი? ვისთვის არ იყავი ძვირფასი? ვის შეუძლიან დაგივიწყოს, არ მოგიგონოს მწუხარედ? ჩვენ—შენი მახლობლები, შენი ამხანაგები, მეგობრები—განა შევიძლებთ ერთს წუთს არის მაინც ამოვშალოთ ჩვენი გულიდან შენი წმინდა სახე, მოვიგონოთ ჩვენი დღენი და შენ იქ არ ბრწყინავდე შარავანდედით მოსილი? განა მშრომელი ერი, დღეს უბადრუკი და ჩაწიხლული, როდისმე დაივიწყებს თავის სამაგალითო შვილს და მუდამ მშვენიერის გვირგვინით არ შეამკობს შენს ხსოვნას? განა ხშირად და სიყვარულით არ მოგინახულებს საუკუნო განსასვენებელს ადგილს ის მშრომელი ხალხი, რომლისთვისაც ისე მხნედ და მედგრად იღვწოდი?..

ტკბილად განისვენე, ძვირფასო არჩილ; ნაზად მიგიკრას გულში დათხრილის მამულის მიწამ ერთგულ მეგობრების—ძმების ლადოს და გიორგის გვერდით. ჩემი სული მწარედ მგლოვარე ეამბორება შენს მარად სახსოვარს სახეს და ცრემლებით გეთხოვება. მშვიდობით!.. გაცივებულ სხეულს მუდამ გითბობდეს იმის ბუდი, რომ განახლებული სამშობლო როდისმე ხმამაღლა ჩამოგძახებს საფლავში, რომ ოცნება შენი განხორციელდა!..

სამ. ფირცხალავა.

ახმედ ფაშა ხიმშიაშვილი

(აჭარის მთავარი).

ახმედ ფაშა ხიმშიაშვილი იყო შვილი იმ სელიმ ფაშა ხიმშიაშვილისა, რომელმაც თავისი სიცოცხლე შეწირა სამუსულმანო საქართველოს კეთილ-დღეობას. სელიმ ფაშა მეტად მოყვარული იყო მთელი სამუსულმანო საქართველოსი. მისი ფიქრი და აზრი მხოლოდ ის იყო, როგორმე მთელი სამუსულმანო საქართველო (სამცხე, სათაბაგო, აჭარა) ჩამოეშორებინა ოსმალეთისთვის, მერე გაეერთიანებინა და შეექმნა ერთეული სამუსულმანო საქართველო, დაემყარებინა შიგ ადგილობრივი მართვა-გამგეობა და მშვიდობიანი ცხოვრება. მისს დროს საქართველოს ზოგ კუთხეებს განაგებდნენ ფაშები, ჩამომავლობით ოსმალები, რომელთაც მეტად ეჯავრებოდათ მუსულმანი ქართველები და არა ერთსა და ორს სისასტიკეს და გაჭირებას აყენებდნენ მათ. ძარცვა-გლეჯა, კაცის კვლა, ქურდობა და ყოველივე ავ-კაცობა სწორედ მათ მმართველობის დროს ვრცელდებოდა. სელიმ ფაშა ხიმშიაშვილი ვერ შეჰრიგებოდა ოსმალო ფაშების მართვა-გაძგეობას ამისათვის ყოველივე ღონეს ხმარობდა, როგორმე ოსმალეთის ფაშები საქართველოდან განედევნა. ერთხელ მან საჩივარიც გაგზავნა სულთანთან: „მე, ჩემი ნათესავები და აგრედვე მთელი გურჯისტანი ერთგული ვართ თქვენი,—სწერდა ის სულთანს, მხოლოდ ჩვენ წინააღმდეგნი ვართ თქვენი ფაშების უსამართლო მოქმედებისა. მათ მთელი გურჯისტანი ლეკების საყაჩაღოდ გახადეს. ხალხის ძარცვა-გლეჯა, ყველა—მათ საქმედ გადაიქცა. ჩვენ ვართ ერთგული თქვენი ძლიერებისა და დავრჩებით მუდამ, ხოლო გთხოვთ ჩვენში მოისპოს ყოველივე ცუდ-კაცობა“...

სელიმ ფაშა პირადად იცნობდა საქართველოს მთავარ-მართებელს და კარგ განწყობილებაშიაც იყო მასთან. თავის აზრს სელიმ კიდევაც უზიარებდა მთავარ-მართებელს და მისი შემწეობით უნდოდა მიეღწია მიზნისთვის. სელიმ ფაშა მეტად ნიჭიერი და გონიერი კაცი იყო. ხალხს იგი ძალიან უყვარდა და კარგად უყურებდნენ მას. თითონაც სელიმ ფაშა დიდი მოყვარული იყო ხალხისა. მან ერთბაშად ალაგმა ხალხის მტერი მოხელეები და ფაშები. 1803 წელს დაამარცხა ახალციხის ფაშა შერიფ-ფაშა. და ცოტა ხნის შემდეგ, 1805 წ. თითონ გახდა ახალციხის ფაშად. შერიფ-ფაშა დაუძინებელი მტერი გაჰხდა სელიმ ფაშისა. ის სტამბოლში მივიდა, დიდი საჩუქრებითა და ქრთამით თავი გაიმართლა. სელიმ-ფაშას კი დასწამა ისლამის ღალატი, რუსებთან კავშირი, ოსმალეთის თავიდან მოშორება და ბევრი სხვა.

ოსმალოს მთავრობამ გადასწყვიტა სელიმ-ფაშის დამორჩილება და დასჯა, ამისათვის ომი გამოუცხადა მას. სელიმ-ფაშის დამარცხება ძალიან ძნელი გახდა. 1810—1813 წლამდის ბევრი ჯარი გაუწყვიტა ოსმალეთის მთავრობას. ბოლოს, გაჯავრებულმა სულთანმა ურიცხვი ჯარი მოაყენა აჭარას სელიმის დასამონებლად. სელიმს ამ დროს ჰყავდა მარტო 6,000 შეიარაღებული აჭარელი. ბრძოლის დროს მას მოუკლეს 1,000 კაცი, მაგრამ არც ოსმალებს დაუყენა კარგი დღე, მათ გაუწყვიტა 5,000 კაცი. ძნელი შეიქმნა სელიმ-ბეგის დამორჩილება. მისმა მკაცრმა და გამბედავმა ხასიათმა არ იცოდა, რა იყო მონობა. მართლაც, ძალით ოსმალეთის მთავრობა მას ვერ დაიმორჩილებდა, რომ მოტყუებით არ ეგდოთ ხელში. ერთხელ, როდესაც ხირხიტას ციხეში იყო გამაგრებული, ოსმალოს ჯარის უფროსებმა ციხიდან ზავის ჩამოსაგდებლად და მოსალაპარაკებლად გარეგ გამოიტყუეს და დაატყვევეს. სულთანმა გაიგო თუ არა სელიმ-ფაშის დატყვევება, მაშინვე უბრძანა სასწრაფოთ თავი მოეკვეთათ, რაც საჭიროდ სისრულეში მოიყვანეს მისსა მტრებმა. ეს მოხდა 1815 წელს. სელიმ ფაშა ამ დროს 60 წლის მოხუცი იყო. მისი სახლკარი აიკლეს და ცეცხლს მისცეს. ცოლი და სახლობა დაატყვევეს და ახალციხეს გაგზავნეს. მხოლოდ ორი მისი შვილი ახმედ-ბეგი და აბიდ-ბეგი გურიაში გაიქცნენ თავის ნათესავ მამია გურიელთან. ბოლოს, ოსმალეთის მთავრობის ბრძანებით, ახმედ-ბეგი და აბიდ-ბეგი მამია გურიელმა სტამბოლს გაგზავნა.

1816 წელს ოსმალეთის მთავრობამ სელიმ-ფაშის ოჯახობა შეიწყნარა. ახმედ-ბეგს და მის ძმას თავისუფლება აჩუქა, დააბრუნა აჭარაში და აჭარის საგვარეულო უფლებაც უბოძა. თუმცა ასე მოეპყრო ოსმალეთის მთავრობა ახმედ-ბეგს, მაგრამ მისი ნდობა მაინც არა ჰქონდათ და ამისათვის ჩუმი ჯაშუშები მიუჩინეს. 1818 წელს, მტრების დაბეზღებით, ახალციხის ფაშამ მოღალატედ იცნო ახმედ-ბეგი და მისი საცხოვრებელი და სახლ-კარი სულ-ერთიანად აიკლო. ახმედ-ბეგი სტამბოლში წავიდა, სულთანთან ბევრი იმართლა, დიდი ყურადღება დაიმსახურა და დიდი-საჩუქრებით 1820 წ. უკან დაბრუნდა. ამ დღიდან მეტად ცდილობდა, რომ თავი ერთგულად ეჩვენებინა სულთანისათვის, მიუხედავად იმისა, რომ გულში სულ სხვა ცეცხლი უტრიალებდა.

1826 წელს ახმედ-ბეგს ფაშობა უბოძეს და აჭარის მთავრად დანიშნეს. 1828 წელს დაიწყო რუსეთ-ოსმალეთის ომი. ოსმალეთის მთავრობამ ახმედ-ფაშას დაავალა აჭარაში ქართველი ჯარი შეეკრიბა რუსების წინააღმდეგ.

თუმცა ქართველი მაჰმადიანები მაშინ ოსმალეთს სალდათს არ აძლევდნენ, მაგრამ აჭარელებს ისე უყვარდათ ახმედ-ფაშა, რომ ერთბაშად 20,000 კაცმა მოიყარა თავი მის დროშას ქვეშ. ამ ჯარით ის მონაწილეობას იღებდა ახალციხის ომში რუსების წინააღმდეგ. აჭარლები ლომებივით იბრძოდნენ ომში. მაგრამ სხვა ფაშებმა მხარი ვერ დაუჭირეს მამაცს და გმირს ახმედ-ბეგს, მას ბევრი ჯარი გაუწყვიტეს. მხოლოდ 5,000 კაცი-და დარჩა. სამაგიეროდ დიდი სახელი გაითქვა, მისმა მამაცობამ და სამხედრო ნიჭმა სტამბოლში სახელი მოიპოვა. ამ ომის შემდეგ მისი ერთგულობა სულთანისადმი სრულიად დამტკიცდა.

ახმედ ფაშას არ აინტერესებდა არც ეს სახელი, არც სულთანის საჩუქრები და წყალობა. მის გულში სულ სხვა ფიქრები იყო დამარხული, რომლის განხორციელებას ის დღე და ღამ ფიქრობდა. მას არა ჰქონდა დავიწყებული მამის ანდერძი. კარგად ახსოვდა მამის სელიმ-ფაშის თავის მოკვეთა, ახსოვდა თათრებისაგან მისი სახლის აოხრება და დაწვა-დადაგვა. ის მხოლოდ ფიქრობდა, როგორმე მამის ანდერძი ჩქარა სისრულეში მოეყვანა. ეს იყო, როგორც ზევითა ვსთქვი, მთელი სამუსულმანო საქართველოს გაერთიანება და ოსმალეთის ხელიდან განთავისუფლება. ყველა ამაების სისრულეში მოსაყვანად, ახმედ-ბეგმა ჩუმად მიწერ მოწერა გამართა საქართველოს მთავარ-მართებელთან. ახმედ-ფაშა ისე დაფიქრებით და ხერხიანად იქცეოდა, რომ ოსმალეთის მთავრობას არც გაუგია და არც ფიქრად მოსდიოდა ეს, თორემ ახმედ-ფაშასაც ისეთ დღეს დააყენებდნენ, როგორც მის მამას—სელიმ-ფაშას.

ახმედ-ფაშა მთავარ მართებელს სთხოვდა, ოსმალეთისაგან გამოეყო მთელი სამცხე-საათაბაგო და მისგან დაეარსებინა ერთი სამუსულმანო გურჯისტანი. სამაგიეროდ მთავარ-მართებელს ჰპირდებოდა ერთგულებას.

მისი შვილები უნდა დამტკიცებინათ აჭარის მთავრად.

მთავარ-სარდალმა პასკევიჩმა ახმედ-ფაშას აცნობა, რომ მას აჭარის მთავრობა არ წაერთმევა და ყველაფერში დახმარებას გაუწევს.

ახმედ-ფაშა ამ დროს სწორედ ორ ცეცხლს შუა იყო. მართალია, მას სულით და გულით რუსეთთან კავშირი ჰქონდა ფიქრად, მაგრამ, მეორე მხრით ოსმალეთის მთავრობის დიდი შიში ჰქონდა და ამისათვის მასთან კავშირს არ ჰკარგავდა. ახმედ-ფაშამ კიდევაც მისწერა წერილი გაკი-ფაშას*), რომელსაც უთვლიდა, მზადა მყავს 7,000 მეომარი, მზადა ვარ ხელ-ახლა დავეცე რუსის ჯარს ახალ-ციხეში, ხოლო ველი საუკეთესო შემთხვევასაო.

ახმედ-ფაშის ეს წერილი მთავარ-მართებელ პასკევიჩს ჩაუვარდა ხელში. რასაკვირველია, ეს არ იყო სასიამოვნო პასკევიჩისათვის**). ბრაგ

*) გაკი-ფაშა ახალციხის ომის დროს ოსმალეთის ჯარს უფროსობდა და რუსებისაგან დამარცხებულ იქმნა.

**) ამ წერილმა სულ არა ახმედ-ფაშის მიზნები და ყველაფერი უკუღმა დაატრიალა, თანაც მთავარ-მართებლის ხელობა დაუკარგა.

ტფ. ქალაქის საბჭო

26 მარტის კრება.

ქალაქის საბჭოს სარევიზიო კომისიის თავმჯდომარის ამხანაგ **ა. რ. ფიშერის** დინჯმა ზეპირმა მოხსენებამ რამდენადმე გაჰფანტა ის მძიმე ატმოსფერა, რომელიც წინა ორატორებმა შეჰქმნეს. ბ-ნმა ფიშერმა აღნიშნა სასალახოს რევიზორების უმთავრესი მუხლები და მოიყვანა სარევიზიო კომისიისა და ქალაქის გამგეობის ახსნა-განმარტება.

ხმ. პ. ა. გოთუა. უპირველესად უნდა აღვნიშნო, რომ ჩემთვის დიდად სასურველია, რასაკვირველია, რომ სასალახოში ყველა საქმე კარგად და სუფთად იყოს. დღევანდელ კრების გადაწყვეტილებას მხოლოდ მორალური მნიშვნელობა უნდა ჰქონდეს და დღეს კი, ამ გარემოებაში, ჩემის აზრით, ისეთი მნიშვნელობა არ ექნება, რადგანაც საგანი გამოურკვეველია; მცირე კომისიის მოხსენება სარევიზიო კომისიამ ზერელედ გაეხილა და არა არსებითად. არც სასალახოს აღმაშენებელ კომისიის პასუხია დაკმაყოფილებული. სარევიზიო და სააღმაშენებლო კომისიებმა (ითო კომისიაში 15 კაცი) თვით გაეხილეს მოხსენება ტ თვითვე გამოიტანეს სასარგებლო დადგენილება. მოხსენების მე-29 გვერდიდან სჩანს, რომ სარევიზიო კომისიას მცირე კომისიის მოხსენების გამო ჩვენება ჩამოურთმევია მ. ჰ. აღაჯანოვისთვის, რომელმაც სასალახო ააშენა. ეს საქმის გამორკვევა არ არის. სასალახოზე 900,000 მან. დახარჯა და ჯერ კიდევ დაუმთავრებელია. მისი დასრულება კიდევ ახალ ხარჯს მოითხოვს. ასეთ დიდს საქმეს მეტის სიფრთხილით უნდა მოვეკიდოთ. არა სპეციალისტ ხმოსნების წასვლა სასალახოში და გარეგნულ შეხედულების მიხედვით სასალახოს ავ-კარგიანობაზე ლაპარაკი შეუძლებელია. ამიტომ დღევანდელს დადგენილებას მორალური ავტორიტეტი არ ექნება. როდესაც ქალაქის ბუჰგალტერია არეულ-დარეული იყო, მაშინ ხომ საგანგებოდ მოიწვიეს სპეციალისტი პროფესორი. ახლაც ასეა: არ იცით სად და რა დეფექტებია. ამიტომ საჭიროა, გადავდოთ ფული და მოვიწვიოთ საქმის გამოსარკვევად სპეციალისტები, რომელთაც გამოცდილება აქვთ სასალახოების აგების საქმეში. მათი აზრი ავტორიტეტური იქნება.

ი. დოლუხანოვი. აქ სხვა აზრით სპეციალისტების მოწვევას გვირჩევენ, მაგრამ წინადადების ავტორთ ეს ვერ უშველის, რადგანაც სპეციალისტების მოხსენება ისევ საბჭომ უნდა განიხილოს. საბჭოში კი, ზოგის აზრით, სულ დაინტერესებული პირნი არიან: 15 წევრი სასალახოს აღმაშენებელ კომისიისა, 15 წევრი სარევიზიო კომისიისა და ერთი 30 მათი ბიძაშვილი, [illegible]ელნიც საქმეს თავის სასარგებლ[illegible] გადასწყვეტავენ. აქ ხმ. გოთუა გვირჩევდა დავმშვიდებულიყავით. კარგად გვესმის, რომ ამ რჩევით მას უფრო მეტი აღელვების გამოწვევა ჰსურდა, რაც მისთვის და მის თანამოზიარეთათვის საჭიროა. ვისაც ბრალდების წამოყენება ჰსურს, ფაქტებიც უნდა მოიყვანოს. რა იპოვა მცირე კომისიამ სასალახოში? იჯარის გაცემისა ან სამუშაოს წარმოების წესები თუ არ მოსწონს, გვაჩვენოს უკეთესი, მაგრამ მათ ეს არ უნდათ. სხვა რამ სწყურიანთ. კარგად მესმის ქარი საიდან ჰქრის. ეს ახალი საამო ნიავი როდია. ეს უფრო მოგვაგონებს ქუჩებზე მიმდინარე ქუჩყიან წყალს, რომელიც ირგვლივ სიმყრალის სუნსა სცემს. აქ ამბობენ, ვიცით ძაღლი სადაც არის დამარხულიო. ჩვენც ვიცით: ძაღლი მართლა დამარხულია, მაგრამ სასალახოში კი არა, სხვაგან.

ხმ. მ. ი. სვეშნიკოვს შეუძლებელად მიაჩნია სპეციალისტების მოწვევის საკითხის აღძვრა სასალახოს რევიზორთა (არა სპეციალისტთა) მოხსენების მიხედვით.

ხმ. ა. მ. ტერტეროვი (რევიზორთაგანი) შემკრთალი, რაღაც თავზარდაცემული დგება და არეულ-დარეულად სიტყვას ამბობს: ჩვენი (რევიზორების) მოხსენება საბჭოსთვის არ არის შედგენილი; ის სარევიზიო კომისიისათვის შევადგინეთ და შაგ დაუმუშავებელი, ნედლი მასალა მოვაქციეთ. იქ შეიძლება ბევრი შეცდომაც გვქონდეს...

სიტყვა ეძლევა ხმოსანს **ი. გ. სულაბერიძეს.**

რამდენიმე რეპლიკის შემდეგ ი. სულაბერიძე საქმის ფაქტიურ მხარეზე. გადადის. ის ამტკიცებს, რომ სახურავისათვის გადადებული ფიცრები უვარგისი იყო და სახურავის სამი მეოთხედი იმ ფიცრებით დაჰხურეს, რაშიაც ახლაც შეძლება დარწმუნება. შენობისთვის გამზადებული ქვა, ხელში აღების დროს, იფშვნებოდა. ქვა ცოტა არ იყო— 8—10 კუბიკური საჟენი. თუ დაწუნებული იყო ეს ქვა და არ უმბარიათ, სადღაა შესაფერი საბუთებიო, კითხულობს იგი. ხმოსანს არც ისა სჯერა, რომ სასალახოსთვის საჭირო აგური ნაძალადევიდან მოეტანოთ, როგორც ამას ამტკიცებს სარევიზიო და სააღმშენებლო კომისია. ალაგური მართლა ნაძალადევიდან რკინის გზით მიჰქონდათ ნავთლუღამდე, მაშინ, აბა, იკითხეთ რკინის გზაზე, რამდენი აგური წაიღეს. იქ აღმოჩნდება, რომ 4 მილიონი ცალი არ წაუღიათ, როგორც ნაჩვენებია. უკეთესს აგურს [illegible] თქვენ, თუ ხვალვე ქირიან საქონლის განყოფილების კედელს გამოინგრევთ. ხმოსანი გადადის სასალახოს [illegible]ვადასხვა განყოფილების საქმეებზე და [illegible]ჯარის გაცემის წესებზე და თავის ბრალდების დასასაბუთებლად სხვადასხვა ოქმსა და დოკუმენტს თხოულობს, რომელიც მოაქვთ. მიდის სასალახოს მექანიკურად მოწყობამდე და ახალ ოქმებსა და ქაღალდებს თხოულობს.

ხმები: კმარა. გაათავეთ!

ხმ, ა. ს. ბაბოვი (ი. სულაბერიძეს) რა ამბავია? გაათავეთ. ხანგრძლივ ლაპარაკის რეკორდის მიღება ხომ არ გინდათ? თუ ეს ობსტრუქციი?! (მიდიან საჭირო საბუთების გამოსატანად) თუ ღმერთი გწამთ, სულ გამოუტანეთ, რაც მანდ ქაღალდებია?

ხმაურობა ასტყდება.

მორეულმა მთავარ-მართებელმა შემდეგი მისწერა ახმედ-ფაშას: „ნუ გაქვთ იმედი გაკი-ფაშისა, ის სამუდამოდ დამარცხებულია და დატყვევებული, სჯობს თქვენც დაგვმორჩილდეთ.“ ახალციხის ჯარის უფროსად ამ დროს თავ. ბებუთოვი იყო. ბებუთოვმა არც კი მოუცადა, რომ ახმედ-ფაშის პასუხი მიეცა მთავარ-მართებელისათვის, მან თავის მხრით პორუჩიკი ტურკესტანსკი გაუგზავნა ახმედ-ფაშას და შეუთვალა, თუ ეხლავე, იმშინდ შენი მორჩილებისა, არ გამოგზავნი ძვლად შენ შვილს, მაშინ დიდი განსაცდელი მოგელისო...

მაგრ ბებუთოვის მაგიერ ახალციხის ჯარის უფროსად დაინიშნა გენერალი ბარონი ოსტენ-საკენი. მთავარ-მართებელმა უბრძანა ოსტენ საკენს, მოეცადა ახმედ ფაშის პასუხისათვის და თუ ნებით არ დამორჩილდება, იმ შემთხვევაში ძალა ეხმარა. მაგრამ რადგანაც მთავარ-მართებელმა იცოდა, რომ გენერალ-ოსტენ საკენს ცოტა ჯარი ჰყავდა და ამ მცირე ჯარით ვერას გახდებოდა აჭარის წინააღმდეგ, უბრძანა, შეთანხმებულიყო გენერალ-გენსენთან, რომელიც ამ დროს გურიაში ჯარს უფროსობდა და მასთან ერთად, თუ საჭიროება მოითხოვდა, ორივე მხრიდან დასცემოდა აჭარას. გენერალი ოსტენ-საკენი ჩავიდა ახალციხეში ტ მიიღო ჯარის უფროსობა. ამ დროს დაბრუნდა პორუჩიკი ტურკესტანსკი, რომელიც აჭარაში იყო გაგზავნილი ახმედ-ფაშასთან მოსალაპარაკებლად. ამ მოლაპარაკებამ არაფერი ნაყოფი არ გამოიღო. ახმედ ფაშამ თოთხმეტი დღე გააჭერა თავისთან პორუჩიკი ტურკესტანსკი, მერე გაუშვა და დაავალა გადაეცა მთავარ-მართებლისთვის, რომ მას მოსვლა არ შეუძლიან, რადგანაც ქვემო აჭარაში ამბოხება არის და იქ უნდა წავიდეო. ჩემს მაგიერ გამოვგზავნი ჩემს მოხუცს ბიძას სულეიმან აღასო. არც სულეიმან აღამ ინება წასვლა. ავათმყოფობა მოიგონა და შინ იჯდა.

ასეთ პასუხის შემდეგ ოსტენ საკენმა შეუთვალა ახმედ-ბეგს: „პასუხი თქვენი მოგვივიდა პარუჩიკ ტურკესტანსკის ხელით, არც თქვენ და არც ბიძა თქვენმა არ ინებეთ ჩემთან გამოცხადება... დამცირება იქნება რუსის მხედრობისათვის, რომ მან იმოქმედოს სუსტად და დაკმაყოფილდეს თქვენი მარტო ცარიელი დაპირებით. იწერებით, რომ თქვენ წინააღმდეგ აჯანყდა ქვემო აჭარა. ამის შესახებ უნდა გაუწყოთ შემდეგი: თუ რომ ოთხი დღის განმავლობაში ან თქვენ და ან თქვენი შვილი არ გამოცხადებულხართ ჩემთან, იმ შემთხვევაში, იძულებული გავხდები გამოვილაშქრო აჭარაზე ან თქვენ დასახმარებლად და ან დასასჯელად. ეხლა კი თქვენი პასუხი გადასწყვეტს ამ ორ საშუალებაში, რომელს უნდა მივმართო*)“.

*) არხივი, სამქე 1829—№ 23. წერილი ბარონ ოსტენ-საკენისა ახმედ-ფაშასთან, 4 აგვისტო 1829 წ.

მოვაგონებთ

ხელის-მომწერლებს

რომ ვინც **პირველ აპრილისთვის** ხვეღრ ფულს (2 მან.) არ შემოიტანს, გაზეთის გზავნა

შ ო ე ს ტ ო ბ ა.

ი. სულაბერიძე (ორის საათის ლაპარაკის შემდეგ). რახან ყურის დაგდება არა გსურთ, გავჩუმდები. ლაპარაკისთვის სხვა დროს და სხვა ალაგს ვიპოვი. ახლა კი შეიტანეთ ოქმში, რომ სიტყვის დასრულებისნება არ მომცეს.

ხმები: გთხოვთ, განაგრძოთ.

ი. სულაბერიძე სიტყვას აღარ განაგრძობს.

დასასრულ ერთს საათს ლაპარაკობს ქალაქის სასალახოს სააღმშენ ბლო კომისიის თავჯდომარე **ა. ი. ხატისოვი** და დაბეჯითებით ამბობს, რომ არავითარი ბოროტმოქმედება სასალახოში არა ყოფილა; შეიძლება იყო უბრალო დეფექტები, რაც ყოველ დიდს საქმეში აუცილებლებიაო. ბ. ხატისოვს საჭიროდ მიაჩნია აღნიშნოს გ. მოცდილება და საქმის ცოდნა და კეთილ-სინდისიერება მ. ჰ. აღაჯანოვისა, რომელმაც სასალახო ააშენა.

საბჭომ, წინააღმდეგ ხმ. ჰ. ი. გოთუასი, გ. ნ. კეილისა ტ ი. გ. სულაბერიძისა, ნდობა გამოუცხადა ქალაქის გამგეობასა და სააღმშენებლო კომისიას.

კრება ნაშუადამევის 2 საათზე დასრულდა.

სომხური პრესა

„ტფილისის პოლიტეხნიკუმი და ქართველი თავად-აზნაურობა“, ამ სათაურით ორს მეთაურ წერილსა სწერს სომხური გაზ. „ჰორიზონი“ თავის მე-64—მე-67-ს ნომრებში.

პირველ წერილში გაზეთი ეხება პოლიტეხნიკუმის დაარსების ისტორიას და, სხვათა შორის, ამბობს.

„პოლიტეხნიკუმის ნავთლუღში დაარსებას ის უპირატესობა აქვს, რომ მისი ვრცელი მიწები, რომელნიც დღემდის საძოვრად იყო დარჩენილი, გარდაიქცევიან საცხოვრებელ ადგილებად. ქალაქი, რომელიც მცხოვრებელთა გამრავლების გამო, საჭიროა გაიზარდოს, გაიწევს ამ მიმდვრისაკენ, რომელნიც ქალაქისათვის სიმდიდრის ახალ წყაროდ გარდაიქცევა.

მაგრამ, ნათქვამია, რომ ყველა სურვილისამებრ არ ეწყობა: პოლიტეხნიკუმის საკითხი, რომელიც, როგორც ეტყობოდა, გადასწყვეტილი იყო, ახალ შეფერხება-გამწვავებას ჰხვდება.

ქართველი თავად-აზნაურობა, რომელიც თითქოს დღემდე ამაზე არც კი ჰფიქრობდა, აი ერთი თვეა, რაც ყველაფერი მიუტოვებია და პოლიტეხნიკუმის ადგილის საკითხითაა გართული. მათ აღმოაჩინეს, რომ ნავთლუღის საქალაქო მიწები ამ მიზნისათვის სრულებით შეუფერებელია და რომ ერთადერთი შესაფერი ადგილი, ვერაზე მდებარე, საბურთალოდ წოდებული, აღგილია, რომელიც კერძო პირთა საკუთრებას წარმოადგენს. თავად-აზნაურობა ჰპირდება თავის საკუთარ სახსრიდან 100 დეს. მიწა იყიდოს, 150 დესეტინის იმედი აქვს, რომ კერძო პირები შესწირავენ, ერთის სიტყვით, ქალაქის სასარგებლოდ პოლიტეხნიკუმის ასაგებად 250 დესეტინა მიწა უნდა შესწიროს.

ეს მიწები უკვე უჩვენებიათ კავკასიის სკოლების მზრუნველ რუდოლფისათვის და ქალაქის გამგეობისათვის. როგორც გაზეთები სწერენ, იგი შესაფერია როგორც პოლიტეხნიკუმის შენობისთვის, აგრეთვე სამიწათ-მოქმედო საქმეებისათვის.

რა არის მართლაც, ქართველ თავად-აზნაურობის ამგვარ არეულ-დარეულობის და თავის მოწონების საბუთი? მათ ქალაქის საქმეები აინტერესებს გულწრფელად და პოლიტეხნიკუმის უხერხულება აფიქრებს? თუ ამ ალიაქოთს სხვა საბუთები აქვს?“

შემდეგ ნომერში დასტამბულ მეთაურში „ჰორიზონი“ იმ აზრს გამოსთქვავს, რომ პოლიტეხნიკუმის ნავთლუღში დაარსებას ის უპირატესობა აქვს, რომ პოლიტეხნიკუმს უნდა ჰქონდეს სასოფლო-სამეურნეო განყოფილება, რისთვისაც ნავთლუღი სჯობიან, ვინაიდან იქ მიწა შავია, როგორც ამბობენ სპეციალისტებიო, მეტადრე გაზაფხულზე ეს ადგილები ბალახით გამწვანდება ხოლმეო. გარდა ამისა, უნდა ვეცადოთ, ქალაქი ნავთლუღისკენ გაიზარდოს, ვინაიდან იქაური ჰაერი უფრო უკეთესია, როგორც მაღლობზე მდებარე ადგილი, ვიდრე მტკვრის სანაპიროები, რომელნიც ჭაობიანია და ყოველგვარ ავადმყოფობის ბუდეს წარმოადგენს. რაიცა შეეხება ნავთლუღის სიშორეს, ამას არავითარი მნიშვნელობა არა აქვს, რადგანაც დროებით გაყვანილ იქნება ტრამვაი და სხვა.

ამის გარდა ნავთლუღს ის უპირატესობა აქვს, რომ მომავალში ტფილისში უნივერსიტეტიც უნდა გაიხსნას, და უნივერსიტეტი სად უნდა აშენდეს თუ არა ნავთლუღში, სადაც იმყოფება სამკურნალოები, რომელნიც კლინიკობას გაუწევენ საექიმო ფაკულტეტს.

„ასე, რომ,—დასძენს გაზეთი,— —რომელ თვალსაზრითაც უნდა მიუახლოვდეთ ამ საკითხს, დავინახავთ, რომ ყველაზე შესაფერისი ადგილი ნავთლუღია, რომელიც უკვე აირჩია ქალაქმა, როგორც თვისი, აგრეთვე პოლიტეხნიკუმის ინტერესების თვალსაზრისით“.

„ჰორიზონი“ ვერ შეეჩვევია იმ აზრს, რომ ნავთლუღს „კონკურენტი“ გამოუჩნდა და, გარდა დაბალი ღირსების ექვებისა, დადებითი მოსაზრებანიც მოჰყავს იმის დასამტკიცებლად, რომ ნავთლუღი უკეთესია საბურთალოზე. ეს მოსაზრებანი ჩვენ უსაფუძვლოდ მიგვაჩნია, და ამიტომ ამ მოკლე ხანში ისევ დაუბრუნდებით ამ საკითხს და „ჰორიზონის“ წერილსაც დაწვრილებით გავარჩევთ.

დაგვიანებული პასუხი

„თემში“ ბ-მა აკაკიმ ...არ ვიცი რა უწოდო... „წერილი“ დასტამბა ჩემს შესახებ.

პასუხი ვერ მოვახსენე. იმიტომ, რომ აკაკი პასუხის მგებლობის გარეშე სდგას არა მარტო როგორც დიდებული მგოსანი.

რაც უნდა დიდებული იყოს კაცი, ნება არა აქვს თვით უმცირესის „შეფეხ-ქვეშ გათელოს. ყოველ უმცირესს აქვს თავისი პირადობა, თავისი „მე“, რომელიც ყოველ უდიდებულესის შეურაცხყოფისაგან უნდა დაიცვას, უამისოდ იგი ადამიანის სახელის ღირსი არ არის... ვერც „თემის“ რედაქციას გავეცი პასუხი. „თემის“ რედაქტორთან თითქმის მეოთხედი საუკუნეა მეგობრული განწყობილება მაქვს. კარგად იცის ჩემი აზრი აკაკის შნსახებ. არსებითად ჩემი აზრი აკაკის შესახებ არ განსხვავდება „თემის“ რედაქტორის აზრისაგან. ეს ორივემ კარგად ვიცით. მაშასადამე თუ ერთი ბეწო ეკვიც კი ჰქონდა იმის შესახებ, რაც ამ „წერილში“ ეწერა, ერთხელ მაინც მეგობრულად მომელაპარაკებოდა. თუ ეკვებს ვერ გაუქარწყლებდი, მაშინ უნდა დავეტუქსე და აღარც უნდა დავეზოგე. მაგრამ ძველმა მეგობარმა პილატეს როლი არჩია და ამ ინციდენტში ხელი დაიბანა. როცა მეგობარი პილატეს როლში ჩადგება მასთან ბაასი აღარა ღირს.

იმ პრესსამ, რომელთანაც მე კავშირი მაქვს, აკაკის „წერილი“ დაჭგმო. მოწინააღმდეგეს არა სთქვა-რა. სრული დარწმუნებული ვიყავი, რომ ყველა ამ წერილს ღირსეულად აფასებს, რომ აზრთა წინააღმდეგობა სრულიადაც არ უშლის ხელს სამართლიანობას, მაგრამ ბაქოელმა „წყაროს“ (24 მარტის ნუმერი) ვეღარ მოიმინა და მთელი პროვოკატორული ტირადა გამოაცხო.

თურმე ჩემი დიდი დანაშაულობა ის არის, რომ ჭიათურის ბანკიდან აკაკისთვის ფული არ მიუცია. ჯერ ერთი, რა ვუყოთ, თუგინდ ეგრეც იყოს. ეს აკაკის უპატივცემულობას არ ამტკიცებს. მგოსანთა მეფეს ხომ არ ირჩევენ ბანკში. ბანკში ვაჭრულ კრედიტის პირობების დამაკმაყოფილებელხალხს ირჩევენ და ამ მხრით შეიძლება აკაკი არ იყოს წევრად გამოსადეგი.

ეს, ვსთქვათ, შემცდარი აზრია. ბანკს მთელი გამგეობა ჰყავს და საბჭო. მარტო კიტა რა შუაშია აქ? იტყვით, კიტას გავლენა აქვსო. შეიძლება, მაგრამ არა ისეთი, რომ რაც მინდა აღვასრულო, ხმირად უბრალო საქმის ასრულებაც მიჭირს. ეს კარგად იცის ყველამ, ვისთანაც საქმე მაქვს. კარგად იციან, რომ საზოგადოების ნდობა, მე ბრიყვულად არ გამომიყენია არასოდეს.

მაგრამ არცერთი ეს რომ არ გვჭირია. ბანკირობით თავი არ მომაქვს. საზოგადო გრძნობათა სიჩლუნგეს ვერავინ შემწამებს, თუგინდ მისი სული ბინძური „წყაროთიც“ იყო მოწამლული. „წყაროს“-საც ჰატარა ხანს ადამიანურად უფიქრია: „შეიძლება ჰოეტს ჰოეტურად ეჩვენებოდესო“, მაგრამ სულ-წასულობამ სძლია და თვით გაიბა თავი მახეში.

ჭიათურის ბანკის საბუთები ი რა ცნობებს გვაძლევენ, აკაკის წევრად მიღების შესახებ:

1902 წ. ივლისის 2-ს აკაკი მიღებულია წევრად. შემოუტანია საწევრო ფული 100 მან. ხელი მოწერილი აქვს წევრობის სავალდებულო ქალალდზე (обязательство № 208.) ორი კვირის შემდეგ ე. ი. 16 ივლისს, გაუტანია 500 მანათი ფული სესხად, წარმოუდგენია გასანაღდებლად ექვახტანგ ღამბაშიძის ხუთას მანეთიანი თამასუქი, ფული წაუღია ექვსის თვის ვადით (№ თამასუქისა 351).

მეორედ წაუღია ფული 500 მან. ორი თამასუქით: 2 მარტს 1903 წ. 250 მან. თამასუქზე ხელს უწერდა ბეჟან წერეთელი, ხოლო მეორე 250 მან. - ექიმი ვახ. ღამბაშიძე. ფული წაუღია ექვსის თვით; თამასუქების №№ 659, 660.

1903 წლ. 1 დეკემბერს განუცხადებია სურვილი წევრობის მიტოვებისა ლ ბანკის წევრობისათვის თავი დაუნებებია.

ეს, ვთქვათ, დიდიხნის საქმეა. ბ-ნ აკაკის დაავიწყდა. წელიწად ნახევარზე ცოტა მეტია ბ-ნმა აკაკიმ კაცი გამოგვიგზავნა, სამასი მანეთი მასესხეთო და მივართვით. „282 დღესაც მასზე ირიცხება“.

მჭონდა თუ არა უფლება აკაკის პასუხის მგებლობის გარეშე დაეყენებისა, როცა ასე უცნაურად „სინამდვილე პრეტიზურად მოსჩვენებია?“ და ვინ არის მისი ძტერი, ვინც ასეთ „პოეტურ მოჩვენებებს“ უსტამბავს, თუ ის, ვინც პასუხს არა სცემს ასეთის „მოჩვენებების“ გამო. აკაკის ნაკის პოეტურ გენიოსობ ის თაყვანისმცემელი რომ ვარ, ამას ყოველა ადვილად დაინახავს ჩემი ნაწერიდან.

სხვას არას მოვახსენებთ „წყაროს“ და მის პროვოკატორულ ქსელში ვერ გავებმებით. აკაკი პასუხის მგებლობის გარეშეა და მის შესახებ ჩვენ, არას ვიტყვით. ვერავინ ვერ მოახერხებს ჩაგვითრიოს აკაკის ცხოვრების „განქიქებაში“ რამდენად მართალია ის, რომ აკაკის სდევნიდა ილიას რაზმი, ეს იქიდანაც სჩანს, რომ აკაკის ფერხთ ქვეშ გაეგო მთელი საქართველო, მისი იუბილეი ნ-მდვილი გალერთება იყო მისი. ილიას იუბილეი კი წიწამურის მიდამოებში გადახადეს.

კიტა აბაშიძე.

ორი სიტყვა კიდევ

ზემოდ დაბეჭდილი კიტა აბაშის წერილი საკმაო პასუხია იმ ბინძურ ბრალდებათა წინააღმდეგ, რომელთა დაბეჭდვა „წყაროს“ იკადრა [illegible] მხრით გვინდა დავსძინოთ [illegible] შემდეგი: უკანასკნელ დროს ჩვენი დასელები მეტის-მეტად ებოლაუჭებიან აკაკის; ძალიანა ცდილობენ, ჩვენი დიდებული მგოსანი დაისაკუთრონ. აი ახლაც, „წყაროს“-ს ისე გამოჰყავს საქმე, რომ ინტელიგენცია აკაკის მუდამ სდევნიდა, ხოლო ილიას აღმერთებდაო და სხვა; რაც შეეხება აკაკის, იმის პატივისმცემელი და ღირსეული დამფასებელი ჩვენ ვიყავითო მხოლოდ. რა განზრახვით ვრცელდება ეს ცილისწამება, არც ისე ძნელი გასაგებია: რაც ილიაზე დაჭკარგეს, ის აკაკიზე უნდათ აინაზღაურონ; მათთვის ურიგო საქმე არ იქნება, ხალხში დაამკვიდრონ ის აზრი, რომ „სახალხოელები“ მტრები არიან ქართველთა უდიდეს პოეტისა. ამ განზრახვით დროგამოშვებით და დაჟინებით გვიჩუჩხურებენ და სწადიანთ, აკაკის სახელის გარშემო პოლემიკა ასტეხონ. ეს ნამდვილი პროვოკაციული ღონისძიებაა, მაგრამ ამაოდ იხარჯება ენერგია. დიდებული მგოსანი აკაკი ჩვენთვის იმდენადვე ძვირფასია, რამდენადაც ძვირფასია ხსოვნა და სახელი სხვა უკვდავ ქართველ მგოსანთა, და იმის კერძო ცხოვრების საპოლემიკო განგაშის საგნად ვერ გადაგვაქცევინებენ.

რაც შეეხება აკაკის დაფასებას, ამის შესახებაც „წყაროს“ ცდა სრულებით ტყუილია: ჩვენ შორის არ მოიძებნება არცერთი, რომელიც აკაკის პოეტურ ნიჭს უფრო მაღლა არ აყენებდეს, ვიდრე ილიასას. კერძოდ კიტა აბაშიძე, რომელსაც „წყაროს“ იხსენიებს, 1894 წელს, ესე იგი, როცა ილია ცოცხალი იყო, სწერდა: აკაკი საუკეთესო პოეტია ჩვენ ცოცხალ ლირიკოსთა შორისო, მისი სალირიკო ლექსები არ ჩამოუვარდება, მეტი რომ არა ვსთქვათ, მსოფლიო ლიტერატურის შესანიშნავ ლექსებსაო (იხ. კიტა აბაშიძის „საფრანგეთის სალირიკო პოეზია“ „მოამბე“ № 12—1894 წ.). შემდეგ ამისა გადაიკითხეთ კიტას წერილი იმავ „მოამბეში“ (№№ 11—12, 1903 წლისა), რომლის ბოლო სიტყვები აქვე მოგვყავს:

„აკაკი წერეთელი მთელის ჩვენის მცირედაც არის გონებაში ჩაბეჭდულის ნაწილის სასოებისა და უიმედობის, ტირილისა და სიცილის „სარკეა“, მთელის უმეტესობის სევდა-ოხვრისა და სიმღერა-გალობის მეჩანგურეა და მესალმურე; ბულბულია დღე-და-ღამ განუწყვეტლად მყეფარი სატრფო ვარდის „დაზრობის“ გამო: უნუგეშო ტარიელია, „რომელსა ცრემლი სდის შეუშრობელი“ ნესტანის ქაჯთაგან ცხრაკლიტულში დაწყვდევის გამო. იგი „ფუტკარი, ბზუილა მოუსვენარი, ხატის ბუზი, ზეცის მუშა, რომელიც სულსა სწირავს და გულს უძღვნი ღვთის და კაცის ტკბილ სამსახურს და, ვინც ხელს უშლის ზომის დროს, მხოლოდ იმისი ეგბენარი“; გი ამ ნახევრის საუუნის განმავლობაში „სანთელი“ იყო, რომელიც „საიდუმლო პარპალით ბნელს ჰფანტავს თავის ნათელით და მყუდროდ, უხმოდ და უძრავად დნება, ვით ბასკერვილი დიადი, რომ მადლით გაასპეტაკოს უწმიდესი წყვდიადი“.

მაშ, რაკი ასეა, დაე, მთელი მისი ქვეყანა, ე. ი. მთელი მისი ერის გული, მადლობით აღსავსე გული, მგოსნის სახატედ იყოს, რომელშიაც ექმნება მას სამარადისო და ხელოვნები ბინა ერის თანაგრძნობისა და სიყვარულისაგან ღვენული და ერის თაყვანის-ცემისა და დიდებისაგან შეხურული“.

ვეკითხობთ, რომ ასეთი მხურვალე სიტყვებით ახასიათებდეს აკაკის, როგორც მგოსანს, დასელების რომელიმე კრიტიკოსი. აქედანაც ცხადია, რა ღირსებისაცაა და რა სუნი უდ-ს „წყაროს“ ლათაიებს...

ირაკლი ჯაბადარი

ჩვენმა მკითხველებმა იციან, რომ ჩვენმა თანამემამულემ ვენაში გამართა კონცერტი და ვენის საზოგადოების ყურადღებაც დაიმსახურა. ამის გამო ჰეტერბურგის გაზეთ „ვეჩერნეე ვრემია“-ში მოთავსებულია სურათი ბ-ნ ჯაბადარისა და ვენიდან გამოგზავნილი კორესპონდენცია, რომელიც აქვე მოგვყავს: „7 მარტს ვენაში გაიმართა კონცერტი ორკესტრით პირველი ქართველი ვირტუოზ პიანისტის ირაკლი ჯაბადარისა. ასალგაზდა არტისტმა დაუკრა გრიგისა და შოპენის კონცერტები და ქართულ სახალხო ხმაზე დაწერილი საკუთარი რაპსოდია. საზოგადოებას განსაკუთრებით ეს უკანასკნელი მოე-

წონა. ჯაბადარს აღმოაჩნდა დიდი საკომპოზიტორო ნიჭი. მაღლიანი, ლამაზი ტეხნიკა, აღმოსავლეთის ტემპერამენტი,—ყველა ეს ღირსეულად იქმნა დაფასებული ვენის პრესისა და საზოგადოების მხრით. ვენის პრესის აზრს ამ მოკლე ხანში გავაცნობთ ჩვენს მკითხველებს. ამ ჟამად კი მოგვყავს შინაარსი იმ წერილისა, რომელიც გამოჩენილ მწერალს არტურ შნიცლერს გაუგზავნია ბ-ნ ჯაბადარისთვის: „დიდად პატივცემულო, ბ-ნო ჯაბადარო! მაპატიეთ, რომ მხოლოდ დღეს გითვლით გულითადს მადლობას ბილეთის გამოგზავნისთვის. სიხარულით ვსარგებლობ ამ შემთხვევით მოგილოცოთ გამარჯვება როგორც კომპოზიტორსა და პიანისტს. თქვენმა ქართულმა რაპსოდიამ განსაკუთრებით დამაინტერესა.

საუკეთესო სურვილით თქვენი შემდეგი წინსვლისათვის,

არტურ შნიცლერი.

ირაკლი ჯაბადარმა მუსიკალური სწავლა სახლში დაიწყო მაშინ, როდესაც 8—9 წლისა იყო. 13 წლისა სამუსიკო სკოლაში სწავლობდა. წელიწად ნახევრის შემდეგ წავიდა ბრიუსელში და კონსერვატორიაში შევიდა. იქ დეგრეკის ხელმძღვანელობით სწავლობდა. კონსერვატორიაში სამს წელიწადს დაჰყო, შემდეგ, პროფესორების რჩევით, წავიდა ვენაში, სადაც გაიარა კურსი თეორიისა პროფესორ ჰბ.ერგერთან, ტეხნიკისა—პროფესორ ვოლფზონთან. ვენაში სამს წელიწადს დაჰყო და ეხლა საქართველოში აპირებს წამოსვლას კონცერტების გასამართად.

ჟუთაისის ავ-კარგი

გუბერნატორს შინაგან საქმეთა მინისტრის წინადადება მოსვლია იმის შესახებ, რომ მან სათანადო უწყებასთან თათბირი იქონიოს გლეხთა განთავისუფლების 50 წლის თავი რით აღნიშნონ დასავლეთსა და აღმოსავლეთ საქართველოში. როგორც ვიცით გლეხთა განთავისუფლება ტფილისის გუბერნიაში მოხდა 1864 წ. და ქუთაისისაში—1865 წ.

ორშაბათს, 18 მარტს, მოხდება შავი ქვის მრეწველთა კრების საბჭოს სხდომა; სხვათა შორის გაანაწილებენ კრების მიერ გადადებულ თანხას მოსწავლე ახალგაზდობის დასახმარებლად.

* * *

31 მარტს მოხდება წლიური კრება ცეცხლისაგან დაზღვევი საურთიერთო საზოგადოებისა, რომელზედაც, გარდა მიმდინარე საქმეებისა, მოხდება გამგეობის თავჯდომარის არჩევა, ნაცვლად გ. აკოფაშვილისა, რომელსაც სამსახურის ვადა გაუთავდა.

ამ ნაირივე არჩევა გამგეობის თავჯდომარისა მოხდება წლეულს საურთიერთო საზოგადოების გამგეობისა, ნაცვლად თ-დი ნესტორ ერისთავისა, რომელსაც წლეულს უთავდება სამსახურის ვადა.

თეატრი და ხელოვნება

კვირას, 31 მარტს, ზუბალაშ. სახლში გაიმართება ძგრასნის **ალექსი ზოლნაწილეობით-საალ. ლერატურო დილა.** გრ. ნათაძე წაიკითხავს ლექციას ქართულად—„ლუონიდ ანდრევზე“. ახალგაზდა მგრასნები წაიკითხავენ თავიანთ ლექსებს: ს. აბაშელი, ბ. ახოსპირელი, გ. ქუჩიშვილი, ნ. ჩხიკვაძე, ბელეტ. სოფ. მგალობლიშვილი—მოთხრობას, დ. კასრაძე—მინიატურებს, ნ. მამულაშვილი „შეშლილის წერილებს“ გოგოლიდან. მსახ. თ. გოგოლაშვილი—ლექსს.

პასუხად გრ. ცერცვაძის ღია წერილზე

(დასასრული *).

თქვენ, ბ-ნო ცერცვაძევ, აქ ლაპარაკობთ იმ აღმასრულებელ ფურცელზე, რომლის ძალითაც კნ. ერისთავისას ერგება იაკობიძეებისაგან ათასი მანათი, ეს რომ დაგიბრუნოთ, თანახმად თქვენის მოთხოვნილებისა, ცხადია, მე უნდა გადავუხადო მისს პატრონს იმაში მოხსენებული ფული, ესე იგი ათასი მანათი. მერე რაში მთხოვთ მე ამ ფულს? იმაში, როგორც თქვენი სიტყვიდანა სჩანს, რომ სამედიატორო სამართალს მომხსენით და აღარ გააქვეყნებთ ჩემს ცოდვებს, რომელნიც მე, თქვენის სიტყვით, ჩავიდინე იაკობიძეების შესახებ. ესეა, არა? მერე იცით, ცერცვაძე, რა სუნი უდის ამ თქვენს მოთხოვნილებას და სახელად ამას რა ეწოდება? ამის პასუხს მე არ მოგცემთ, ჰკითხეთ თქვენზე გაგებულ თქვენს მეგობრებს და ისინი აგიხსნიან. ამ ექვსი წლის წინად, როდესაც თანხმობა გამოგიცხადეთ სამედიატორე სამართალზე (იხ. 37 და 38 №№ „შრომისა“) ხომ გახსოვთ, რა პასუხი მოგართვით? აბა, გადაიკითხეთ იგი, დაიდეთ გულზე ხელი და სთქვით, შესაძლებია ამ პასუხის ავტორი დაგპირებოდეთ თქვენ რაიმე აღმასრულებელი ფურცლის გადმოცემას? მაშ, რათ ჰყალობთ, რათ შეგყავთ მკითხველი შეცდომაში? „მეც თავი დაგანებე, სამედიატორო სამართალს აღარ მივმართე, რადგანაც აღმასრულებელი ფურცლის დაბრუნებას დამპირდი“-ო. თქვენი ლაპარაკის სიყალბეს ამ ფურცლის დაბრუნებაზე საკმარისათ ამოწმებს ზემოთ ნაჩვენები ჩემი პასუხი და, მაშასადამე, აღარა ღირს ამ სიყალბეზე კიდევ შევაჩერო მკითხველის ყურადღება. რაც შეეხება იმას, რომ თქვენ შემიბრალეთ და სამედიატორე სამართალში აღარ მიმეცით, ამაზე აი რას მოგახსენებ, ბ. ცერცვაძე: თქვენ ან არ გესმით არსებითი მნიშვნელობა ჩემი ამ საქმეში მოქმედებისა, ან არა და, თუ ეს გესმით, მაშინ უქველია განგებ, რომლისამე უკულმა მოსაზრებით, თავსა სდებთ გაუგებრობაზე. სხვაფრივ, სწორე უნდა მოგახსენოთ, ვერ წარმომიდგენია თქვენი სასაცილო საქციელი ჩემს შესახებ. ბატონებო, ვსთქვი და ვიმეორებს, რომ ამ საქმეზე მე მხოლოდ ერთხელ ვილაპარაკე იაკობიძეების წინააღმდეგ ქუთაისის ოლქის სასამართლოში და, აბა, ისეთი რა უნდა ჩაედინა ამ სამჯარო ადგილას, რომ საქმე სამართალმა დამარბიოს, როგორც ეს სწადიან ცერცვაძეს. მე ეს ვერ მომიფიქრებია და თავის თავისა კი თითონ იცის ცერცვაძემ, რომელიც ასეთის ლანძღვით და მუქარით მეწევა ამ სამართლისაკენ. ადრევე, ამ 6 წლის წინ, არ შესდგა ეს სამართალი ორის მიზეზით: ცერცვაძე არ დათანხმდა არც მეხუთე მედიატორეზე და არც იმაზე, რომ ჩვენ, მოდავე პირებს, მიგვეცა მედიატორეთათვის ხელწერილი, ნოტარიუსის მიერ დამოწმებული; უამისოდ კი საქმეში გარევა არ ისურვა ჩემგან დასახელებულმა მედიატორემ, გ. ბ. საყვარელიძემ, რადგანაც, მის სრულებით მართალის აზრით, ოთხი პირიდან შემდგარი სამედიატორო სამართალი უკანონოა და უხელწერელოდ გადაწყვეტილი ჯარიმა შეუძლებელი. აი ეს მიზეზი იყო მაშინ სამართალის შეუდგენლობისა და არც ერთ ამათთაგანს არა ვითარიმე კავშირი არა აქვს იმასთან, რასაც ცერცვაძე ეხლა ამბობს.

„თორმეტი წლის დავის შემდეგ სენატმა იაკობიძეების საკუთრებად იცნო ამილახვართან სადაო მამულები, ამილახვარი ხახამშალი დარჩა და შენმა შრომამ ფუქსავატად ჩაიარაო“,—მიბძანებს ცერცვაძე. ამ სიტყვებიდგან ცხადათა სჩანს, რომ თქვენ მოგიგია ამილახვრისთვის სადაო მამულები. მეც მომილოცნია გამარჯვება. მაშ, რადან მისაყვედურებთ იაკობიძეების დედა-მიწასთან გასწორებას? მაგრამ საქმე ასე არ არის, ბ. ცერცვაძე თქვენ, ახსენეთ რა სენატის უქმი, ვერ შეიმაგრეთ თავი ჩვეულებრივი ტყუილი არ გეთქვათ. თქვენ, როგორც იაკობიძემის ვექილი, ედავებოდით ჯერ კნ. ნატალია ერისთვისას და შემდეგ იმის ქალს, კნ. ნინო ამილახვრისას, უძრავ მამულებს, ექვსის თუ შვიდის დოკუმენტით, ისევ ბატონყმობის დროს შედგენილებით. ეს საქმე, რომელშიაც მეორეს მხრით მე ვიყავ ვექილად, სენატში ისე გადაწყდა, რომ ამან ერთი დოკუმენტი კანონიერად იცნო და დანარჩენი დოკუმენტების შესახებ მოშალა განაჩენი ქუთაისის გუბერნიის საგლეხო დაწესებულებისა, სადაც ეს საქმე ხელმეორედ გაირჩა წარსული წლის უკანასკნელ თვეში და იაკობიძეებს უარი გამოუცხადდათ დოკუმენტების დამტკიცებაზე და მაგ შიმოხსენებული მამულების მინიჭებაზე. ახლა მიპასუხეთ, ბ. ცერცვაძე, ვის შრომას ჩაუვლია ფუქსავატად: ჩემსას თუ თქვენსას?

თქვენი ღია წერილი, აღსავსე ლანძღვა-გინებითა და ყოველის ცილისწამებითა, გამოიწვია საქმის ასეთმა დაბოლოვებამ და იმანაც, რომ ამას წინად ეს სადავო მამულები, რამდენიმე ნაკვეთის გარდა, იაკობიძეებმა წაიგეს ქ. ოლქის სასამართლოში, სადაც მე კნ. ამილახვრის ვექილად გახლდით. ასეთი საქმის მსვლელობა მიზეზია, გიმეორებთ, თქვენის ღია წერილისა, რომლითაც, როგორც ვსთქვი, თქვენ თავლებს უხვევთ იაკობიძეებს. ესენი კნ. ნატალიასთან მშვიდობიანად მორიგდნენ, მაგრამ თქვენ ჩაშალეთ ეს მშვიდობა, საქმეში ჩაერიეთ, აღუთქვით გლეხებს საქმის მოგება, პირობის წერილის გაუქმება, ფულის უკან დაბრუნება, აღუთქვით ერთი სიტყვით ოქროს მთები. მერე რა მოხდა და რითი დაგვირგვინდა თქვენი წმინდა აღთქმა? იმით, რასაც თქვენ თქვენის პირით ასე წინდაუხედავად ლაპარაკობთ, — იმით, რომ იაკობიძეები, თქვენის სიტყვით, დედა-მიწასთან გასწორდნენ, გაიქელნენ ფეხქვეშ, ცოცხლივ მიწაში ჩაწვნენ.. აი ყველა ამის მომქმედი ჰბედამთ, ბ. ცერცვაძე, ტ სხვას უძრახავთ გლეხების დაჩაგვრას - დაწიოკებას?! ამაზეა ნათქვამი: „ჩემი არ გითხრა, გული რით დაგწვაო“?!

ამით ვათავებ ჩემს პასუხს თქვენს ღია წერილზე, გარდა იმ ადგილებისა, სადაც ლანძღვა-გინებაა, რომელზედაც სულ სხვა დროს და სხვა ადგილს მოგთხოვთ მე პასუხს. ამასთანავე გიცხადებთ მე სრულს ჩემს თანხმობას სამედიატორო სამართალში გამოსვლაზე, თუმცა კი სასაცილოა სამედიატოროდ გაუხადოს კაცმა საქმე კერძო ან ნაფიც ვექილს მხოლოდ იმისთვის, რომ ვისიმე ან რაიმე დავა მოიგოს საერთო სასამართლოში. გიცხადებთ, ვიმეორებ ჩემს თანხმობას, მხოლოდ იმ პირობით, რომ ოთხმა ჩვენ მიერ ამორჩეულმა მედიატორემ თავის მხრით ამორჩიონ მეხუთე მედიატორე და რომ ყველა ამათ მიეცეთ ჩვენგან ამორჩევაზე ხელწერილი, შემოწმებული ნოტარიუსით. რა დღესაც მივიღებ ამაზე თქვენს თანხმობას, იმავ დღეს დავასახელებ ჩემის მხრით ორს მედიატორეს.

ილ. ნატროშვილი.

წერილ. რედ. მიმართ

გაახლებთ ხუთ მანათს უდროვოდ დაღუპული დიდებულ ქართველის, ბუმბერაზი მწერლის და სამშობლოს აღყვავებისათვის დაუცხრომელ მებრძოლ არჩილ ჯორჯაძის ძეგლისათვის.

პატივსცემით **სოსიკო მერკვილაძე.**

რედაქტორ-გამომცემელი
ა. ჯუმბაძე.

განცხადებანი

№ 4711
სქელი პუდრი
კანს ხავერდისავით ანებებს და ალამაზებს
ფერდ. მიულგენსი
კოლოფი 30 კაპ. — პარფიუმერია № 4/11
მისი იმპერატ. უდიდ. სასახლის იჯარადარი.
Мегиль
529935
529954
1021.

მატარებელთა მიმოსვლა

(ზამთრობით).

15 ოქტომბრიდან.

(დრო აღნიშნულია ტფილისის საათით).

ტფილისიდან გადის.

ბაქოსაკენ: სამგზ.-საბარგო № 8, საღ. 5. 26 წ. **ჩქარი** № 2, დილ. 10 ს. 14 წ. **საფოსტო** № 4, ღამის 12 ს. 36 წ. **სამგზავ.** № 6, ნაშუადღ. 6 ს. 31 წ. **ნარევი** № 106 საღ. 7 ს. 20 წ.

ბათომისაკენ: სახ. №№ 107, დილ. 4 ს. 38 წ. **სახ.** № 5, ნაშ. 4 ს. 38 წ. **საფ.** № 3, დილ. 9 ს. 50 წ. **სახ.** № 4, საღ. 9 ს 4 წ. **სახ.** № 11, ღამ. 10 ს. 2 წ.

ბაქოსკენ: ნარევ. № 106, საღ. 7 ს. 26 წ.

ერევანისკენ: სახ.-საბ. № 8|7, შუადღ. 1 ს. 6 წ.

ჯულფისკენ: საფ. № 4|3, ღამ. 1 ს. 11 წ.

ყარსისკენ: სახ.-საბ. № 6|5, საღ. 8 ს. 10 წ.

ბორჯომისაკენ: სახ. № 9/10 6, ნაშ. 3 ს. 17 წ.

ტფილისში მოდის.

ბაქოდან. ნარევ. № 107, ღამ. 3 ს. 8 წ. **სახ.** № 5, ნაშ. 3 ს. 46 წ. **საფ.** № 3, დილ. 9 ს. **ჩქარ.** № 1, საღ. 9 ს. 10 წ. **სახ.-საბ.** № 7, დილ 11 ს. 55 წ.

ბათომიდან: სახ. № 12, დილ. 8 ს. 50 წ. **საფ.** № 4, ღამ. 11 ს. 32 წ. **სახ.** № 6, საღ. 5 ს. 56 წ. **ნარევ.** № 106, დილ. 5 ს. 15 წ.

ერევნიდან: ხ.ხ.-საბ. № 8|7, საღ. 5 ს. 28 წ

ყარსიდან: სახ.-საბ. № 65, ნაშ. 1 ს. 28 წ.

ჯულფიდან: სახ. № 43, დილ. 8 ს.

ბორჯომიდან: სახბალ. № 9|10 6, დილ. 11 ს. 22 წ.

მიხაილოვიდან სურამში: სახ.-საბარგ. № 61, ღამ. 2 ს. 18 წ. **სახ.-საბ** № 63, დილ. 5 ს. 30 წ. **სახ.-საბ.** № 65, ნაშ. 12 ს. 48 წ. **სახ.-საბ.** № 67, ნაშ. 3 ს. 13 წ. **სახ.-საბ.** № 69, საღ. 7 ს. 53 წ. **სახ.-საბ.** № 71, საღ. 9 ს. 20 წ.

სურამ.-დან მიხაილოვში: სახ.-საბარ. № 60, ღამ. 1 ს. 22 წ. **სახ.-საბ.** № 62, დილ. 4 ს. 38 წ. **სახ.-საბ.** № 64, დილ. 7 ს. 8 წ. **სახ.-საბ.** № 66, ნაშ. 1 ს. 15 წ. **სახ.-საბ.**, № 68, საღ: 6 ს. 38 წ. **სახ.-საბ.** № 70, საღ. 8 ს. 26 წ.

ქუთაისიდან რიონში: სახ. № 77 დილ. 5 ს. 28 წ. **სახ.** № 79, დილ. 10 ს. 14 წ. **საბ.** 1, ნაშ. 2 ს. 3 წ. **სახ.** № 83, ნაშ. 5ს. 84 წ. **სახ.** № 85, ღამ. 11 ს. 58 წ.

რიონიდან ქუთაისს: სახ. № 76, დილ. 6 ს. 25 წ. **სახ.** № 78, დილ. 11 ს. 2 წ. **სახბალ.** № 80, ნაშ. 3 ს. 8 წ. **სახ.** 82, საღ. 6 ს. 55 წ. **სახ.** № 84, ღამ. 1 ს. 58 წ.

ქუთაისიდან შორაპანს: სახბალსო № 29/30, ნაშ. 5 ს. 23 წ.

შორაპნიდან ქუთაისს: სახ. № 27|28, დილ. 8 ს. 30 წ.

ფოთიდან სამტრედ. და ქუთაისს: სახ. № 26, დილ. 6 ს. 6 წ. **სახ.** № 4 ი, დილ. 11 ს. 9 წ. **სახ.** № 6, საღ. 5 ს. 1 წ. **სახ.** № 8 ი, საღამ. 9 ს. 10 წ.

სამტრედიიდან ფოთში; სახ. № 3 ი შუადღ. 1 ს. 57 წ. **სახ.** № 7 ი, საღ 7 ს. 24 წ. **სახ.** № 5 ი, საღ. 7 ს. 59 წ. **სახ.** № 25 ი ნაშ. 6 ს. 18 წ.

ბათომ.-დან ქობულეთსა და ნატანებში: სახ. № 18, ამ. 11 ს. 13 ს. **სახ.** № 15, დილ. 5 ს. 43 წ. **საფ.** № 16, ნაშ. 2 ს. 58 წ.

ქობულეთ.-დან ბათომს: სახ. № 13, ფილ. 7 ს. 4 წ. **სახ.** № 15, ღამ. 12 ს. 23 წ. **სახბალ.** № 17, ნაშ. 5 ს. 47 წ.

ნატანებიდან ბათომს: სახ № 17, ნაშუად. 5 ს. 20 წ.

ბათუმიდან ქობულეთში. სახ. № 18, ღამ. 11 ს. 13 წ. **სახ.** № 14, დილ. 5 ს. 43 წ. **სახ.** № 16, ნაშ. 2 ს. 58 წ.

ბათომიდან ნატანებს: სახ. № 16, ნაშუადღ. 4 ს. 24 წ.

მიხაილოვ.-დან ბორჯომს. სახ. № 46, ნაშ. 3 ს. 8 წ. **სახ.** № 65, საღ. 9 ს. 14 წ. **სახ.** № 86, დილ. 5 ს. 25 წ.

ბორჯომ.-დან მიხაილოვში: სახ. № 36, ნაშ 12 ს. 35 წ. **სახ.** № 55, დილ. 5 ს. 58 წ. **სახ.** № 76, ღამ. 12 ს. 41 წ.

პირდაპირი მიმოსვლა
გადაუჯდომლად.

1) **ბათომიდან პეტერბურგამდე** გაივლის ნიკიტოვკას, კურსკს, მოსკოვს, არის ერთი მიქსტო-ვაგონი I—II კლასისა და 1—მესამე კლასის, მატარებლების №№ 1/11 და 2/12. ყველა ბილეთები პლაცკარტებით.

2) **ბათომიდან მოსკოვამდე.** გაივლის კოზლოვს და რიაზანს; 1 ვაგონი პირვ. კლასისა, 1 მეორისა და 3—მესამისა, მატარებლები №№ 5 და 6. 1 და 11 კლასი და მესამე კლასიც ერთ ვაგონში ბილეთები პლაცკარტითაა, ხოლო მესამე კლასის ორ ვაგონში უპლაცკარტოდ.

3) **ტფილისიდან როსტოვამდე** ერთი ვაგონი I/II კლასისა, ერთიც მესამე კლასისა, მატარებელთა ნომრები 1 და 2.

4) **ტფილისიდან ჯულფა-ერევნისკენ** ერთი ვაგონი I/II კლ. და ერთიც მე-III კლასისა. მატარებლის ნომრები და 3 4.

გემების მიმოსვლა

(ზამთრობით)

15 ოქტომბრიდან,
შავ-ზღვაზე.

(დრო ტფილისის საათითაა აღნიშნული).

„ვაჭრობა-ნავოსნობის“
საზოგადოების ბეჭდები.

ბათომსრიდან გადის:

1) **პარდაპირი, საფოსტო** გმი **შაბ.**, და **კვირ.**, ღამ. 12 ს. 58 წ.

ირგვლივ მოსიარულე:

№ 1. **ოთხშ.**—შუა ღამის 1 ს, 58 წ.
№ 2. **პარასკევ.**, შუაღამის 1 ს. 58 წ.
№ 1. **სა.**, **შაბათ.**, ნაშუადღ. 2 ს. 58 წ.
№ 2. **ორშაბ.**, ნაშ. 2 ს. 58 წ.

ბათომში მოდის:

ოდესიდან პირდაპირი, **საფ.**, **პარ.** დილ. 6 ს. 58 წ.

ირგვლივ მოსიარულე:

№ 1. **ორშ.**, საღ. 9 ს. 58 წ.
№ 2. **ოთხშ.**, საღ. 8 ს. 58 წ.
№ 1. **სამგზ.**, **პარ.** საღ. 8 ს. 58 წ.
№ 2. **კვირ.**, საღ. 6 ს. 40 წ.

კასპიის ზღვაზე.

„კავკაზი და **მერკური“**
საზოგადოების გემებისა.

ბაქოდან გადის:

კრასნოვოდსკს, ყოვ.-დღე საღ. 4 ს. 40 წ.
ენზელს პირდაპირი, **პარ.**, **და სამშაბ.**, ნაშუადღ. 4 ს. 40 წ.

ირგვლივ მოსიარულე:

ასტარას, ხუთშ. ნაშუადღ. 5 ს. 25 წ.

ბაქოში მოდის;

კრასნოვოდსკიდან ყოველ-დღ. დილ. 9 ს. 40 წ.

ენზელიდა ორშ. და პარ., დილ. 60 ს. 5 წ.

ასტარიდან კვირ., ირგვლ. მოს. დილ. ს. 44 წ.

სასანიტარო ბეჭდები

უბნები: 1, 2—9 **ბ. ფომინა-ახიეზოვისა** ვაკეში, საკუთარი სახლი, ტელეფ. 461).

3—4 და რუსის ბაზარში **ქრ. ლ. ქალაბითარი** (სოლოლაკი, ამადლების ქ. 517).

5—6 **ი. მ. ზაბლუდოვსკი** (გრიბოედოვსკი, 10. ტელ, 645).

0, 11—12 **ვ. ა. მირაქოვი** (მიხეილისქ., 174 ტელ. 327).

7—8 **ვ. თ. ნათიშვილი** (ვორონცოვის ძეგლთან, მონუმენტი შესახვ. 5. ტელ. 437).

საურველია, თვითონ მცხოვრებლები დაგვეხმარებოდნენ სასანიტარო წესიერების შემოღებაში და **სადაც-კი** ამ მხრივ უწესობას შეპნიშნავენ—სახლებში თუ სხვა ადგილებში სასანიტარო მოთხოვნილებათ არღვევენ, ცუდს საშველ-სასმელს აკეთებენ და ჭყიდია, და სხ.—დაუყონებლივ ზემოდ დასახელებულ ექიმებს აცნობონ, წერილობითი განცხადებები ყველას შეუძლიან გარდასცეს ქალაქის სავაჭრო პოლიციის კანტორებში: ვერის მოედანზე, რუსის ბაზარში, თათრის მოედანზე, კახეთის მოედანზე, ავლაბარში რიყის ქუჩაზე, 54, ელისაბედის ქუჩა 56 და ამლაკნის მოედანზე.

ძალაქის საავადმყოფოები

მთავარი—მუხრანი. ქუჩა, 9.
ავლაბრისა—კახეთის ქ. № 15.
ხარფუხისა—ვორონცოვის ქ. 55.
კუკიისა—ჩერქეზიშვილისა, 1—18.
დიდუბისა—საგურამოს ქ. 5.

ქალაქის საბჭოს ექიმები მოვალენი არიან ღარის მცხოვრებთ უფასო საექიმო დახმარება აღმოუჩინონ ქალაქის საავადმყოფოებში და თვითონ ავადმყოფის ბინაზედაც ყოველმა თავ-თავის უბანში), თუ უბრალო ექიმი დილის 11 საათამდე მოიწვიეს, ვალდებულია იმ დღესვე ინახულოს ავადმყოფი, გარდა საჩქარო შემთხვევებისა, როცა დამარება დაუყოვნებლივ უნდა მისცეს.

უფასო საექიმო დახმარება

ქალაქის საბჭოს ექიმები.

უბნები

1—2 **გ. ა. გედევანი** (სდგას ვერაზე, ოლგის ქუჩა, 22. ტელეფ. 592).
3—4 **მ. ი. შავერდოვი** (ფეთხაინის აღმართზე, 1, ტელ. 619).
5—6 **ტ. მ. თბთეოსიანი** (ველიამინოვის, 4, ტელეფ. 680).
6—7 **შ. ა. მიქელაძე** (ავლაბარში, კახეთის ქ, 1, ტელ. 715).
8—9 **ნ. დ. ხატისოვი** (კუკიაში, ნიკოლოზოვის ქ. 7, ტელ. 715).
10, 11—12 **ა. ი. შჩერბინინისა** (დიდუბეში, საგურამოს ქ. 5. ტელეფ. 71.

ფეხსაცმელეები
თომა დ. ჯანუარაშვილის
მაღაზია-სახელოსნოში.
მუხრანის ქ. № 2.
ყოველ ნაირი: საკუთარი და პეტერბ.
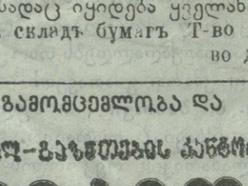
მექანიკური ნაწარმოები. 170

ეჰიმ ნავასარდიანის
პირველი პერიოდიული
სამკურნალო
დაარსებულია 1880 წელს.
(ვორონცოვის ძეგლის პირდაპირ).
ავადმყოფების მიღება ყოველ დღე
გარდა კვირისა.
დილით:
„606“ და „914“
11—12 ს. შეშხაპუნება
კონსულტატიურად.
ბ. ა. ნავასარდიანი: 11—12 ს. ქირურგიული, და ვენერიული (სიფილ.) ავად.
ბ. გ. ბგასარიანი: 1—2 ს. ბავშვთა შინაგანი ავადმყ.
კ. ბ. ჩიქოვანი: 9½—10 ს. თვალისა, შინაგანი და ნერვებისა.
ზ. ი. ბაბანასოვი: 10—11 ს. სიბეტიო ქალებისა და ბავშვებისა,
ნ. ტ. ბულანი: 10—12 ს. ყურისა, ცხვირისა და ყელისა.
მ. გ. ავეტისიანცი: 11—12 ს. კანისა, სიფილისი, ვენერ., საშ. და ქირურგ.
ა. ბ. კარაპეტიანცი: 12—1 ს. შინაგანი სიბავშვო და ყვავილის აცრა.
ექიმი ქალი **ო. ვ. ტერ-დავიდოვისა** 1—2 ს. სიბეტიო დ. ქალების ავადმ.
საღამოთი:
მ. გ. ავეტისიანცი: 6—7 საათ.
ექიმი ქალი გ. ლ. რენიგერ-ბარიანისა 6—7 ს.
რჩევა-დარიგება 50 კაპ. ხელმოკლეთ-ვის უფასოდ. კონსულტაციები და ოპერაციები მოსაფიგებით.
სამკურნალოს დირექტორი მედიცინის დოქტორი **ბ. ა. ნავასარდიანი.**
1004

საჭიროა მუშები,
ფეხიზლები და ღვინის საქმის მცოდნენი. პირობების გაგება შეიძლება დაღესტნის ოლქის კავკავის რკინის გზის სადგურ მამედ-ქალასთან მდებარე მამულ „გეჯუხის“ კანტორაში. 185

გამოსულია და იყიდება
ი. გედევანიშვილის პიესა
„გ ა ბ ე ბ ე ბ ი“
დრამა 3 მოქმედ. ფასი 25 კ.

გამოსულია და იყიდება
ნ. ფიუკაშვილის
პიესა „მეგობრობა“,
დრამა 4 მოქმედებ.
ფასი 30 კაპ.

შემთხვევით იყიდება
ა. ბოგდანოვის
მოკლე კურსი ეკონომიურ მეცნიერებისა
ავტორის სურათითა და წინასიტყვაობით 1 მანეთად.
ტფილისს გარეშე მცხოვრებთ გაეგზავნებათ 1 მან. 10 კ. წიგნი მოიკითხეთ: სადაც იყიდება ყველანაირი ეაღალი საფაბრიკო ფასებში.
Тифлисъ, складъ бумагъ Т-во Сергѣева, Дворцовая ул., д. Саражева, во дворѣ. 1098

გამოცემლობა და ქუთაისში
ამით აცხადებს, რომ იგი შეუდგა
-ეჟრნალ-გაზეთების კანტორა-
„იმერეთი“
გიორგი ჯალადიდელი
(ძოჩაძიძის)
ნაწერების გამოცემას. წიგნს წამძღვარებული ექნება ბიოგრაფია **ივანე ზომართლისა**, სურათი და ფაქსიმილე. წიგნი იქნება 200—250 გვ. და ეირება ხელის მოწერით 10 შაური, ხოლო გამოცემის შემდეგ 15 შაური. ხელის მოწერა მიიღება ქუთაისში კანტორა „**იმერეთში**“, **ტფილისში**—ქ. შ. წ.-კ. გ. ს. წიგნის მაღაზიაში და გამომცემლობა „იმერეთის“ ყველა იმ აგენტებთან, რომლებიც გამოცხადებულია „თემ“-ში, „კოლხიდა“-სა და „დილა“-ში. **ისიდორე კვიცარაძე.** 1113

ერთად-ერთი
ამერიკულ ვაზის სანერგე
„ კლო-ჟურული ქუთაისში“
ურჩევს და ჰყიდის საუკეთესო ყ ველანაირ საძირე ამერიკულებზე დამყნილ ვაზებს, ყოველნაირ მიწებისათვის; ერთად-ერთი საშუალებაა, რომ მიიღოთ გამძლე ვენახები, კარგი მოსავალი და კარგი თვისების ღვინო.
მყიდველებს ამორჩევა საუკეთესო და ხბილ პირდაპირ ნაყოფიერი გიბრიდები.
კატალოგები, პრეის-კურანტები და ყოველგვარი ახსნა უფასოდ.
ქუთაისის კანტორა: მიხაილოვის ქუჩა, სახლი ძმათა გოკელოვებისა.
მისამართი წერილებისა და დეპეშისათვის: „КЛО-ЖГУРУЛИ“, Кутаисъ. 1108

მიგიღეთ საუკეთესო გემოს მარცვლოვანი,
ქვირითის (კავიარ.) ზიზილალა,
თევზის მრეწველნი
ძმ. ძეგველოვები.
ბუშკინის ქ., საკუთარი ს. № 9.
ტელეფონი № 712.
1131
გამოსული ქერჩის
სელიოტკები,
და ყოველგვარი
კონსერვები.
მოგვეცის მუდამ დღე საკუთარი სამრეწველოდან ახალი თევზი, ხიზილალა, (ეიტკა), ორაგული, თარი, ტარალანა, ლოქო და სხვა. და აგრეთვე ყოველ დროს იყიდება მაღაზიაში **მოხარშული ლობიო, ზურგიელი,** და ყოველგვარი